

Položaj narodnih skupnosti je še vedno nezadovoljiv

Manjšinska glasnica Zelenih v avstrijskem parlamentu Terezija Stoisić je v posebni izjavi ob obletnici oberwartskega zločina nad Romi od države zahtevala, naj se končno prizna h kulturni in etnični pestrosti. Vprašanja manjšin da so temeljna vprašanja demokracije. Ne gre, da bi manjšine odrivali na rob družbe in jih stigmatizirali, s čimer se nanje povečuje pritisk, da se odpovedo svoji identiteti. Alternativna in sodobna manjšinska politika temelji na skupni odgovornosti manjšine in večine.

Stoisićeva je ugotovila, da so leto dni po oberwarskem atentatu še vedno odprta številna vprašanja v zvezi z narodnimi skupnostmi.

Za Zelene je nesprejemljivo, da se morajo manjšine stalno boriti za svoje pravice in za priznanje kot narodne skupnosti. Večina naj prevzame odgovornost za obstoj manjšin, etnične zbornice in druge oblike manjšinskega geta pa Zelene odklanjajo.

Stoisićeva je zahtevala postavitev dvojezičnih krajevnih napisov kot vidni izraz enakopravnosti, zvišanje podpore manjšinam na evropsko raven in upoštevanje narodnih skupnosti v interkulturalnih dejavnostih ORF.

Nadaljnje zahteve Zelenih so: večjezično izobrazbjevanje od otroških vrtec do matur^e v vseh dvojezičnih pokrajinah Avstrije,

razširitev radijskih in televizijskih oddaj za vse manjšine, dvojezičnost pri uradih, v upravi ter pri uradnih prireditvah in v publikacijah, podpora izobraževalnim in kulturnim ustanovam, ki krepijo pozitivno klimo sožitja, odločni ukrepi za izboljšanje struktur in krepitev gospodarstva s posebnim poudarkom na samostojnem razvoju regij in posameznih kulturnih ter jezikovnih posebnosti. Posebej za Rome Zelene zahtevajo izvenšolsko pomoč pri učenju, socialne pospeševalne ukrepe, prednosti pri zaposlitvi ter projekte za izboljšanje infrastrukture v romskih naseljih.

F. W.

Spominske svečanosti v Svečah se je kljub sneženju in slabim potem v nedeljo udeležilo razveseljivo število protifašistov in demokratov z obeh strani meje.

Str. 4.

Dogovor s socialdemokrati

Predstavniki vseh manjšin, ki so organizirane v Delovni skupnosti avstrijske narodnosti v SPÖ (Romi, gradiščanski Hrvati, gradiščanski in dunajski Madžari, koroški Slovenci), so imeli preteklo sredo sestanek s poslanskim klubom SPÖ v avstrijskem parlamentu. Tega so zastopali poslanca dr. Dieter Antoni in Elisabeth Hlavac ter v zastopstvu šefa kluba dr. Kostelke dr. Kurt Stürzenbecher. Prav tako sta bila prisotna osebna zastopnika zveznega kanclerja Vranitzkega ter državnega sekretarja Schlögla.

Predstavniki Delovne skupnosti so ocenili rezultate preteklih držav-

nozorskih volitev in ugotovili, da so pripadniki avstrijskih manjšin v veliki meri podprli prav avstrijsko socialdemokracijo. Zato ima prav ta stranka tudi veliko odgovornost do svojih volilcev. Od predstavnikov SPÖ so zahtevali, da mora biti stranka v manjšinskih vprašanjih bolj odločna in bolj ofenzivna pri reševanju vprašanj sožitja.

Po daljši razpravi so bila dosežena sledeča konsenzualna stališča:

1. SPÖ podpira sprejem državnega določila, s katerim se republika Avstrija prizna k svoji zgodovinski zrasli kulturni, jezikovni in etnični raznolikosti;

2. SPÖ podpira novelo zakona o narodnostnih skupnostih, s katero bi dobili sosveti večjo težo in s katero bi se institucionalizirala konferenca predsednikov in podpredsednikov sosvetov.

3. SPÖ odklanja model etnične zbornice z vsemi oblikami preštevanja manjšin. Na Koroškem se zavzema za model, ki bi omogočil zastopanje manjšine v deželni zboru prek predsednika oz. podpredsednika sosveta.

4. SPÖ se bo zavzela za krepitev medkulturnega dialoga v smislu ustvarjanja zaupanja in medsebojnega spoštovanja med manjšinami in večino.

Ob drugi obletnici smrti dr. Francija Zwittera, dolgoletnega predsednika Zveze slovenskih organizacij ter narodnopolitičnega in kulturnega aktivista, so se mu pretekli četrtek, 1. februarja, na njegovem grobu na celovškem pokopališču v Šmartnu poklonili predstavniki ZSO in vanjo vključenih organizacij koroških Slovencev.

KOROŠKI DELOVNI URAD

S 480 milijoni proti brezposelnosti

Glavni cilji delovnega načrta Delovnega urada za leto 1996 ustrezajo okvirnim pogojem in ciljem ministrstva za delo in socialo ter programskim dokumentom Evropskega socialnega fonda.

Posebna struktura koroškega delovnega trga zahteva dodatno in intenzivno razpravo o koroški gospodarski politiki, ki je vse bolj izpostavljena evropski konkurenci. To za Koroški delovni urad pomeni, da se mora aktivno vključiti v deželno gospodarsko politiko na osnovi konkretnih pospeševalnih impulzov.

Koroški delovni urad namerava v tem letu pomagati koroškim podjetjem pri zasedbi prostih delovnih mest in z modernim in kvalificiranim izobraževanjem pri prestrukturiranju gospodarstva.

Se posebej pa se bodo na uradu v letu 1996 zavzeli za pomoč brezposelnim na koroškem delovnem trgu s svetovanjem, učinkovitim posredovanjem in zanesljivim eksistenčnim zavarovanjem. S pomočjo modernega elektronskega sistema posredovanja delovnih mest bodo dolgotrajno brezposelnim osebam mladim, starejšim brezposelnim, ženam z otroki in še posebno telesno in duševno prizadetim osebam pomagali pri integraciji v delovni proces.

Konec januarja je bilo v naši državi 295.541 nezaposlenih kar je za 16.000 več kot lani. Na Koroškem znaša število nezaposlenih 29.298, torej 1.767 več kot lani ali 6,4 odstotka. Na Gradiščanskem se je brezposelnost zvišala za 9,7 odstotka, na Dunaju za 8,5 in na Solnograškem za 7,4. Po brezposelnosti vodita okraja Celovec (+ 10,1 odstotka) in Velikovec (+ 8,8). V okraju Šmohor pa je celo za 1,3 odstotka manj brezposelnih zaradi sorazmerno dobre zimske sezone. Prirastek v Spittalu ob Dravi znaša 0,5 odstotka.

V boju proti brezposelnosti bodo delovni uradi spet ponudili številne izobraževalne tečaje (jezikovne-, EDV-, high-tech tečaje in še mnogo več). V tem letu je od Evropskega socialnega fonda dodatno na razpolago 100 milijonov šilingov.

Mirko Štukelj

SEMINAR DS KOROŠKA 95

Smernice za leto 1996

Ožje vodstvo Delovne skupnosti Koroška 95 je preteklo soboto in nedeljo ocenilo delo organizacije v preteklem letu kot izredno pozitivno in razpravljalo o tem, kako naj bi DS delovala v bodoče. Po daljši razpravi je ugotovilo, da je nadstrankarsko povezovanje različnih organizacij na Koroškem potrebno tudi v prihodnosti. Delovna skupnost bo v prihodnjih tednih izdelala nove programske smernice ter predloge organizacijske strukture ter jih v začetku marca predložila občnemu zboru, nato pa predstavila koroški javnosti.

Gospodarska kriza pogojuje politično skrajnost; te teze ničesar ne potrjuje bolj kot prva obletnica tragedije in doslej nerazčiščenega zločina v gradiščanskem Oberwartu/Gornja Borta ter trenutna diskusija o uravnoveženosti državnega proračuna. Vsiljuje se srhljiva zgodovinska paralela: pred 69 leti, leta 1927, so v gradiščanskem Schattendorfu skrajni desničarji pobili socialdemokratskega delavca ter majhnega otroka, sodišče jih je oprostilo, dan navrh je gorela pravna palača na Dunaju: signal za bodočo meščansko vojno v Avstriji in republiškanski propad v avstrofaš-

KOMENTAR

Piše dr. Franci Zwitter

Stičišča

zem in pozneje v nemški rajh. Paralel je dovolj in so očitne: oba zločina sta se zgodila v času hude gospodarske krize; geografska bližina je verjetno slučajna, vendar zato toliko bolj pošastna in simbolična; sodni postopek proti prvima obtožencema, ki se je končal decembra preteklega leta, je bolj spominjal na pravno farso ali grotesko kakor pa na vestno pripravljen pravni proces; priče so prihajale ali izostajale po svoji milivoli, se vzdrževale izpovedi ali se delale norca iz sodnika, ne da bi bile za to kaznovane, tehnika v veliki sodni dvorani ni delovala, državni tožilec je bil očitno preobremenjen, sodnik sam pa je menda sodil v prijateljski krog obtožencev.

In vse to se je dogajalo v najhujši vladni krizi, v kateri se je znašla avstrijska druga republika.

Kakor takrat pred 69 leti tudi zdaj spremlja politični pravni postopek proti doslej neizsledenim političnim kriminalcem desnega roba zaskrbnjujoča politika: formiranje meščanskega političnega tabora, ki ne pozna nikakršnega strahu niti pred stikom z rjavim robom avstrijskega političnega življenja – Schüssel in Khol sta z izvolitvijo Braunederja v predsedstvo avstrijskega parlamenta jasno izpričala svojo pripravljenost za politično sodelovanje in politično koalicijo s krivovrbskim govornikom esesovcem. Ves meščanski blok v avstrijskem parlamentu jima je sledil. Tako sta dokazala, na kaj sta pripravljena, če jima socialdemokrati ne sledijo pri njihovih pripravah na sanacijo avstrijskega proračuna po bruseljskih in maastritskih kriterijih.

Demokratsko-liberalno-zelena opozicija je kazala klavarno sliko; če nič drugega, je dokazala, da se ni sposobna zediniti v glavnih in važnih vprašanjih – v tem primeru o skupnem nasprotnem kandidatu meščanskemu taboru. Argument in vzrok več, da bodo Schüssel, Khol, Haider & Co. v bodoče še večkrat

igrali na to svojo karto in opcijo.

Trenutno so socialdemokrati meščanskemu taboru še potrebni – ne zgolj zaradi njihove relativne večine v parlamentu, marveč predvsem zato, ker brez njih bruseljski oz. maastritski proračun ni predstavljen: brez soglasja sindikatov in socialdemokratskega dela tako imenovanih socialnih partnerjev bi bil načrtovani napad na socialne pridobitve delavstva in prebivalstva – na penzioniste, študente, bolnike itd. – nepredstavljen. To je vzrok, da Schüssel in njegova ljudska stranka še pristaja na sodelovanje v veliki koaliciji s socialnimi demokrati, ki se na vse kriplje držijo vladnih položajev, zavedajoč se še svoje trenutne moči; zato pa so hkrati popustljivi in meščanskemu partnerju ponujajo domala vse, kar so pridobili v času Kreiskyjeve vlade.

In za vsem tem preti Avstriji vstop v WEU, zahodnoevropski obrambni pakt, ali pa kar takoj v NATO in odpoved trajni nevtralnosti, katere se spominjamo ob vsakoletnem nacionalnem prazniku, ki ga tretji predsednik avstrijskega parlamenta dosledno imenuje »državni« praznik, da se izogne pojmu »avstrijska nacija«.

Tako se krog zaključuje: neizsledeni teroristi zamajajo pravno državo, nesposobna eksekutiva in pravosodje jim omogočata nadaljnje delovanje, gospodarska kriza pripravlja pot skrajnejšem, meščanski tabor v slasti po oblasti zgubi vsakršne pomisleke do rjavega roba, krivovrbski govor za preiskovalnega sodnika ne velja za »ponovno udeleževanje v smislu nacionalsocializma« (»Wiederbetätigung«) in levo-liberalno-zeleni tabor se zgublja v neplodnem pričkanju kdo, kdaj, s kom.

Iz zgodovine bi se dalo kaj naučiti. In to je trenutno potrebno.

Od Schattendorfa do Oberwarta je samo nekaj kilometrov in samo 69 let: v zgodovinskem merilu minimalno obdobje.

SVEČANA SEJA

Petdesetletnica Zveze slovenskih izseljencev

Prejšnji teden v četrtek je minilo točno 50 let od ustanovitve Zveze slovenskih izseljencev. Za to priložnost so se odborniki zbrali na svečani seji, da se spomnijo poti, ki jo je v minulem polstoletju prehodila organizacija slovenskih pregnancev ter pregledajo delo, ki ga je opravila v korist tistim družinam in posameznikom, ki jih je zločinski nacizem zaradi njihove zvestobe narodu in domu oropal človeškega dostojanstva in vsega imetja ter jih kot zločince odvedel v pregnanstvo.

Na seji, ki jo je vodil predsednik Jože Partl, so se odborniki hvaležno spomnili tistih, ki so bili pred petdesetimi leti pobudniki in ustanovitelji Zveze slovenskih izseljencev. S kratkim molkom so se poklonili spominu vseh umrlih sotrpinov – tako tistih, ki se jim je življenjska pot končala že v pregnanstvu in so pokopani v krajih nekdanjih taborišč, kakor neštetihih onih, ki so umrli v letih in desetletjih po vrnitvi, mnogokrat prežgani zaradi posledic prestanega trpljenja. Zveza slovenskih izseljencev jim bo ohranila časten spomin in hval-

Na ustanovnem občnem zboru je bilo povedano, da je izselitvena akcija zajela skupaj 1138 oseb; v taboriščih je bilo rojenih 24 otrok in umrlo je 58 oseb; iz taborišč je bilo v vojsko vpoklicanih 89 moških in od teh jih je 13 padlo; nadaljnjih 63 izseljencev je bilo odvedenih v zapore in koncentracijska taborišča; skupne smrtno žrtve med izseljenci so znašale 74 oseb. Tako številčni podatki izseljenstva nedvomno postavljajo na laž trditve znanih hujšakačev, češ da izselitev ni bila tako huda, saj se je iz taborišč vrnilo več oseb, kot jih je bilo izgnanih.

V pregledu petdesetletnega delovanja so bile navedene tudi težave, s katerimi se je Zveza slovenskih izseljencev srečevala zaradi nenaklonjenosti koroških oblasti.

Posebno se je to pokazalo že dobra dva meseca po ustanovitvi, ko so najprej odklonili dovoljenje za spominsko prireditve ob 4. obletnici izselitve, nato pa po ostrih protestih prireditve sicer dovolili, vendar s policijsko silo in gasilskimi brizgalnami brutalno razgnali mirni pohod udeležencev, ki so

doživljali tudi v svojem boju za popravo škode – najprej pri zapletenih procesih za vrnitev posestev, potem pri zavlačevanju izplačila uradno ugotovljene škode in končno v dolgotrajnih prizadevanjih za doseg enakovrstnosti z drugimi žrtvami nacističnega nasilja. Pri vsem tem so imeli izseljenci veliko oporo v svoji organizaciji, ki je leta 1946 nastala pod okriljem Osvobodilne fronte, takrat edine in skupne narodnopolitične centrale. Zgrajena na izročilih protifašističnega boja Zveza slovenskih izseljencev vsa desetletja svojega delovanja izpolnjuje tudi pomembno nalogo ohranitve in gojenja teh tradicij – njena vsakoletna srečanja so vedno nov poziv, da med koroškimi Slovenci ne sme zamreti spomin na boj ter preganjanje in trpljenje naših ljudi.

V nadaljevanju seje so odborniki še vsak iz svojih spominov in doživetij dopolnili podobo naše izseljenske organizacije, ki je v minulih 50 letih morala prehoditi težko kot premagovanja najrazličnejših težav, vendar je dosegla tudi vidne uspehe v boju za pravice

Člani sedanjega odbora Zveze slovenskih izseljencev ob svečani seji ob 50. obletnici ustanovitve organizacije

ležnost za njihovo zvestobo.

V uvodnem poročilu je tajnik Rado Janežič najprej na podlagi dokumentov orisal nastanek in začetno delovno dobo Zveze slovenskih izseljencev. Pri tem je posebej izpostavil prispevek Vinka Gröblacherja, ki je kot predsednik pripravljalnega odbora bistveno prispeval k ustanovitvi zveze, katera so zato na ustanovnem občnem zboru 1. februarja 1946 tudi izvolili za svojega prvega predsednika. Prav tako pa je poudaril vsestransko pomoč, ki jo je izseljenski organizaciji in njenim članom od vsega začetka nudil dr. Mirt Zwitter, ki je bil v povojnih letih izseljencem glavna opora v njihovem boju za vrnitev zaplenjenih posestev in za popravo utrpele škode.

hoteli deželni vladi razložiti težave in zahteve slovenskih žrtev nacizma. Takrat je svoj odnos do Slovencev pokazal tudi celovški ordinarij, ki je izseljencem prepovedal mašo za umrle sotrpine. Le nekaj mesecev pozneje je sledil nov napad: 13. avgusta 1946 je varnostni direktor v soglasju z deželnim glavarjem protizakonito razpustil Zvezo slovenskih izseljencev in ji prepovedal vsakršno delovanje. Rešitev vložnega priziva je oblast zavlačevala tako dolgo, da se je akt baje »zgubil«; šele po protestih in pisanju je notranji minister 22. julija 1947 končno razveljavil protizakonito prepoved.

Podobno »naklonjenost« oblasti so slovenski pregnanci

slovenskih žrtev nacizma.

Svoje zasedanje ob jubileju Zveze slovenskih izseljencev je odbor zaključil s kratko razpravo o trenutnih nalogah in akcijah, med katerimi nedvomno zavzemajo posebno mesto priprave za postavitve »Spomenika preganjanja«, ki ga bo ZSI letos odkrila na Radišah, torej v bližini nekdanjega zbirnega taborišča ob cesti Žrelec-Celovec, kjer se je v aprilskih dneh leta 1942 začela pot v pregnanstvo. Že pred sejo pa so se odborniki skupaj s predstavniki ZSO in včlanjenih organizacij ob grobu dr. Francija Zwitterja ob drugi obletnici njegove smrti hvaležno spomnili dolgoletnega pravnega svetovca in častnega člana Zveze slovenskih izseljencev.

Ob prvi obletnici oberwartskega pokola, (4. 2. 1995 je pekleni stroj še zmeraj neznan storilec raztrgal štiri Rome), sta Center avstrijskih narodnih skupnosti na Dunaju in OHO (Offenes Haus Oberwart) v soboto, 3. februarja, na gradu Schlaining priredila kongres narodnih skupnosti. Na njem so potrdili 2. oberwartsko (bortsko) izjavo, katere jedro je tako imenovani temeljni zakon narodnostnih skupnosti, ki naj bi urejal položaj narodnih skupnosti v avstrijski družbi. Na predvečer kongresa je bila v oberwartski mestni hiši slavnostna akademija, na kateri sta med drugim spegovorila predsednik avstrijskega parlamenta Heinz Fischer in innsbruški univerzitetni profesor Anton Pelinka.

Fischer je dejal, da je lanski 4. februar za Avstrijo stalen izziv in je odprto, kako mu bo ta družba kos. Prof. Pelinka se je z izrecnim namigom na njihove nacistične temelje postavil proti kolektivnim manjšinskim pravicam (kot jih zahteva Center avstrijskih narodnih skupnosti) ter naglasil potrebo individualnih manjšinskih pravic. Dejal je, da je z oberwarskim atentatom Avstrija izgubila svojo nedolžnost in da je republika postala kanček bolj morilska. Naglasil je, da se pravice manjšin ne smejo določati plebiscitarno in je kot možne poti pozitivnega odnosa do manjšin nakazal švicarski (konkordančni) ter južnotirolski in katalonski (avtonomistični) model.

Manjšine potrebujejo podporo vseh življenjskih in izraznih ni-vojev, če naj dolgoročno ne ostanejo v vlogi žrtve. Pozitivna diskriminacija naj bi bila del političnih zahtev. Manjšinam Evrope da grozita dve nevarnosti: getoizacija in/ali asimilacija. Pot iz te dileme da po eni strani nudi izboljšanje družbenih pogojev za obstoj manjšin, na politični ravni pa krepitev manjšin kot subjektov. 2. avstrijska republika naj končno dojame, da je antiteza nasilju in etnonacionalizmu, čigar žrtve so štiri bortski Romi.

Predsednik Centra avstrijskih narodnih skupnosti Karel Smolle pa je hotel navzočim dopovedati, da je ustanovitev raznih romskih društev prav njegova zasluga.

Slavospev etnični zbornici

Sobotna dopoldanska razprava na gradu Schlaining je samo potrdila, da prav Center avstrijskih narodnih skupnosti vse bolj postaja ustanova, ki zagovarja etnično zbornico kot javno-pravno zastopstvo manjšin in kolektivne pravice. Karel Smolle je to skušal utemeljiti takole: zbornica bi nudila jasnost v zvezi s pravnimi vprašanji, zbornica bi rešila večino odprtih vprašanj, zbornica prinaša samo prednosti (ni pa povedal, katere – op. ured.), ki naj bi jih bile manjšine deležne. Proti zbornici kot javnopravnemu zastopstvu je nastopil predvsem gradiščanskohrvaški poslanec na listi ljudske stranke

KONGRES V ZGORNJI BORTI

Etnična zbornica kot žavba za vse

Udeleženci kongresa ob obletnici oberwartske tragedije

Nikolaus Berlaković, ker je pogoj za zbornico preštevanje manjšine, kar pa Hrvati odločno odklanjajo. V pogovoru za Slovenski vestnik so se navzoči Hrvati in Romi zgražali nad tem, da Smolle sedaj svoje ideje, s katerimi je na Koroškem očitno pogorel, vnaša na Gradiščansko, s tem pa tudi nov konflikt v manjšine.

Srž popoldanske diskusije, katere so se med drugim udeležili zastopniki strank (Šrulf, Antoni, Haupt, ministrica Kramer, Berlaković, Kier, Frasnelli [SVP], Smolle, in oberwartski župan Racz) je bil, da je manjši-

ne treba vzeti v sredo družbe in jih kot njen del sprejeti. Samo toleranca da je premalo. Država naj se v obliki Staatszielbestimmung prizna k manjšinam. Manjkanje dvojezičnih krajevnih napisov je liberallec Kier imenoval »največjo plakativno sramoto«. Podpredsednik južnotirolske ljudske stranke Frasnelli je pribil, da je etnična pestrost del avstrijske kulture in substance in da ne sme priti do pogreba manjšin, kamor sodijo tudi Južni Tirolci. Zahteval je nove poti v manjšinski politiki in dejal, da je asimilacija dobila take razsežnosti, ki jih na Juž-

nem Tirolskem nihče ne bi akceptiral. SVP da podpira Staatszielbestimmung in zahtevo po temeljnem zakonu o pravicah manjšin ter s tem v zvezi poseben manjšinski paket, da bojo manjšine z večino politično končno enakopravne. Ministrica Kramerjeva je zahtevala uradno izvenšolsko pomoč romskim otrokom ter izdajo romskega jezikovnega učbenika.

Kongres se je končal v nedeljo popoldne v naselju Romov z ekumenskim besednim bogoslužjem, ki sta ga opravila škof Iby in superintendentka Knoll. **Franc Wakounig**

Strah pred usmiljenjem

Oberwart/Borta v februarju 96. Skoraj neskončno dolgo že pokriva snežna odeja rahlo valovito panonsko pokrajino, mastno-umazane megle niti praznik svečnice ni pregnal in romsko naselje je daleč tam za gozdičkom, skrito očem in s tem tudi zavesti občanov. Kdor hoče tja peš, mora najmanj dobrih dvajset minut vzeti pot pod noge, kar v hladnem vetru ni prijetno in zaradi možnega prehlada tudi ne priporočljivo. Sicer pa, kdo v času motorizacije še hodi peš? Morda še kakšen Rom, ki nima avtomobila.

Romsko naselje, za domačine »Zigainasiedlung«, je te dni bilo eno leto po zločinskem pokolu in smrti štirih Romov, cilj številnih predstavnikov medijev, ki so iskali tisto »story«, pa političnih veljakov (tudi iz vrst manjšin), ki so se poceni in brez obveznosti, a medijsko zelo uspešno, hoteli profilirati kot sila humani. Romi tega navala ob prvi obletnici pokola svojih štirih rojakov skoraj niso mogli več prenašati. Nekateri novinarji in televizijske ekipe so se obnašali kot zavojevalci. Menda se je celo žandarmerija vedla bolj, ko je lani tik po atentatu

preiskala vse romske bajte, da bi našla krivce. Brezobzirno, brez pietete, brez spoštovanja do zasebnosti vaščanov so žurnalisti in televizijci vdirali v naselje in hiše in od Romov pričakovali, ne, zahtevali, naj dajejo izjave, ki pa naj zvenijo čim bolj senzacionalno, tragično in dramatično, kajti sicer se pot v Oberwart ja ne bi splačala...

Kako so se pri tem počutili Romi v naselju, teh medijskih hazarderjev ni brigalo. Pa tudi določeni politiki, celo iz vrst »avstrijskih manjšin«, so pokazali bore malo razumevanja za počutje Romov, saj si je eden od njih lastil celo zasluge za

ustanovitev romskih društev. S tem je samo potrdil, da mu je šlo in mu pri vsej manjšinski politiki gre v glavnem za profiliranje samega sebe.

Romi so se namreč počutili povožene, izrabljene, razžaljene in ponovno ponižane. Svojih pobitih svojcev bi se radi spomnili v miru in za njimi žalovali spoštljivo, ne da bi bili pri tem vanje usmerjeni nešteti žarometi, fotoobjektivi in leče kamer. A niso mogli, vsaj večina ne.

Edinole tisti, katerim je uspelo ubežati v anonimnost drugih mest in krajev ali pa so se dobesedno zabarikadirali v svojih bornih hišah, so morda mogli spoštljivo misliti na žrtve 4. februarja 1995. Šele v nedeljo popoldne se je v romsko naselje zunaj Oberwarta, tam med bolnico in avtocesto, spet povrnil mir, odšli so politiki, duhovščina in novinarji. Romi so ostali sami. A že zdaj jih je strah naslednjega februarja, druge obletnice pokola, ko se bo nad njimi zgrnilo »usmiljenje družbe«, ki bo s tem hotela sebi dokazati svojo humanost. Da bo to storila brez obzira do Romov, pa je že danes jasno.

Franc Wakounig

KODIFIKACIJA ROMSKEGA JEZIKA:

Romaneš je najmlajši avstrijski jezik

Največje zasluge za kodifikacijo romaneša ima mag. Dietrich Halwachs (desno)

Na manjšinskem kongresu na gradu Schlaining je ministrica Kramer prejšnjo soboto zahtevala uvedbo romskega jezika romaneš v šole in čimprej tiskanje romskega jezikovnega pripomočka.

Ne samo pripomoček, ampak precej več edicij je v povojih in v nastanku: to je kodifikacija in didaktizacija romaneša. S tem bo gradiščansko-romski jezik prvič vlit v pisno obliko, bo tako rekoč alfabiziran, v njem bojo lahko izhajali časopisi, tiskane knjige, otroci (pa tudi starejši) se ga bojo učili v šoli po jezikovnih pravilih. Za gradiščanske Rome in njihovo samozavest je to zgodovinski dogodek, za kodi-

fikacijo najmlajšega avstrijskega jezika pa ima največje zasluge graški univerzitetni asistent in jezikoslovec mag. Dietrich Halwachs.

V večini romskih naselij na Gradiščanskem prebivalci, tudi mladina, še govorijo romaneš. Edinole v Oberwartu, kjer so nacisti domala povsem uničili romsko prebivalstvo in se je le polagoma ustvarila nova vaška skupnost, ga mladina ne zna več, redki starci pa ga skoraj ne uporabljajo. A prav tu je že leta opazno zanimanje mlajšega rodu za jezik svojih prednikov, po lanskem pogromu pa je želja po učenju romaneša postala še bolj očitna.

F. W.

SPOMINSKA SVEČANOST V SVEČAH

Poklon heroju in soborcem

Predstavniki borčevskih organizacij so položili vence

Nedeljsko jutro, 4. februarja, je bilo zasneženo in padalo je še naprej. Prav nič prijazno vreme za prireditev na prostem, še bolj neprijazne ceste – drseče in nevarne. Le kdo se v takem vremenu poda na pot? Pa vendar! V Svečah poleg glavne ceste je pred enajsto uro stalo že kar nekaj avtobusov, pred gostilno v vasi pa se je množica udeležencev razvrščala v kolono in potem za prapori krenila proti pokopališču.

Nekdanjim borcem partizanom in pa nasploh protifašistom in ozaveščenim demokratom je vsakoletna spominska svečanost na sveškem pokopališču nekaka moralna obveza v spo-

Zveze ter opozoril na odklonilni odnos avstrijskih, predvsem pa koroških oblasti do naše borčevske organizacije, na številne šikane, podtikavanja in

Mnogi udeleženci so na tokratni svečanost pogrešali predsednika Zveze koroških partizanov Janeza Wutteja-Luca. Ob vesti, da je obolel, so naročili zanj pozdrave in najboljše želje za čimprejšnje okrevanje. To Ti, dragi Luc, želimo tudi iz uredništva!

napade na organizacijo v celoti in njene člane še posebej, tako da je morala celo s sodnimi procesi braniti svojo čast. S

stopstvu zadržanega predsednika dr. Marjana Sturma član upravnega odbora Zveze slovenskih organizacij dr. Janko Malle. V svojih mislih je bil jasen in odločen. Poudaril je, da je bil protifašistični boj v organiziranih partizanskih enotah edina pravilna odločitev Slovencev, zato je med nami priznan in zapisan v narodov kolektivni spomin. Tudi v matični Sloveniji bi morali čimprej razčistiti odnos do tega tako pomembnega obdobja zgodovine. V nadaljnjem je Malle spregovoril o odnosu Avstrije in še posebej Koroške do obdobja priključitve k Hitlerjevi Nemčiji, o izkrivljanju prave podobe in pačenju zgodovinske resnice. Dotaknil se je tudi sedanje situacije v narodni skupnosti in menil, da smo v preteklem obdobju napravili preveč energije v neplodnem razpravljanju o zastopstvu v oblastnih organih, zapostavljali pa smo eksistenčne probleme narodne skupnosti. Zveza slovenskih organizacij vztraja na opciji sožitja v deželi in družbi, v enakopravnem sodelovanju in medsebojnem spoštovanju med obema narodnima skupnostima na Koroškem.

Kritično je spregovoril tudi o odnosu slovenske uradne politike do koroških Slovencev in menil, da bi morala republika Slovenija do svojih manjšin v zamejstvu razviti državniški

Iz govora dr. Janka Malleja:

Naravno etnično načelo pravi, da obramba življenja ni le pravica, ampak dolžnost. Odklanjati izpolnitev te dolžnosti ali jo zanemariti, je torej nemoralno. Koroški Slovenci smo bili s slovenskim narodom vred obsojeni na smrt, na počasno, a zanesljivo iztrebitev oz. potujčenje. Šlo je za ohranitev narodnega obstoja, svobode in demokracije. Nacifašizem je hotel uničiti vse, kar je za nevredno življenja razglasila njegova ideologija. Takemu genocidu se ni bilo mogoče upreti drugače kot z organizirano oboroženo silo. Nobena gandijevska drža, ne tiho ali glasno upiranje, niti stihijski upor ni mogel ustaviti pohoda divjaške ideologije. Potrebna je bila organizirana in mednarodno povezana vojaška akcija ...

Med koroškimi Slovenci načelna moralnost slovenskega narodnoosvobodilnega boja nikoli ni bila vprašljiva, saj pri nas ni bilo primernov kvilniškega sodelovanja z okupatorjem. Zato tudi ne bomo dopuščali, da bi nam kdorkoli iz Slovenije poskušal izkriviti protifašistično zgodovinsko podobo. Slovenija naj sama čimprej razčisti z dokaj samoumevnimi zgodovinskimi resnicami, kakor so to storile druge evropske države, katerim je antifašizem osnova, na kateri so zgradili demokracijo. Za nas na Koroškem je jasno: koroški partizani, deportiranci in izseljenci so zapisani v naš kolektivni spomin ...

... vendar ni mogoče prezreti, kako dvoumno ravna v Avstriji s polpreteklo zgodovino. Odločilna za usodni vpliv nemškonalne ideologije na nekatere dele prebivalstva je bila in je laž o obrambi Avstrije v nacistični vojni. Izsiljeno služenje v Hitlerjevi vojski desni ekstremisti in njihovi sopotniki povečujejo kot izpolnjevanje dolžnosti pri obrambi domovine. In to laž so vklesali tudi v kamen vseh vojnih spomenikov po avstrijskih mestih in vaseh. Tu se vrstijo imena padlih iz obeh svetovnih vojn, s posvetilom, da so umrli junaške smrti za domovino.

Laž o obrambi Avstrije v Hitlerjevi vojni je dandanes temelj desnoekstremistične filozofije tistih kameradskih združenj, ki se iz leta v leto srečujejo v Krivi vrbi, na Ulrichsbergu in drugje...

Torej ne potrebujemo samo spominjanja na odrinjeno prete-

klost, ampak se moramo poglobiti v skrb zbujajočo sedanost. Smo že dosegli tako stopnjo kultiviranega urejanja medčloveških odnosov, da se pojavi nestrpnosti današnjega časa, kot so nacionalizem, šovinizem in sovražstvo do tujcev ne bodo mogli več uveljavljati? Ali pa se kot pripadniki manjšine vedemo kot da razen naših jezikovnih in kulturnih pravic ni drugih problemov?! Resnici na ljubo je treba reči, da se je v zadnjih letih manjšina v tolikšni meri ukvarjala sama s seboj, da drugih dimenzij avstrijske družbene stvarnosti ni upoštevala. Dolgoletne mučne diskusije o načinu organiziranosti koroških Slovencev so zapravile preveč sil in v bistvu bremenile kulturo dialoga med pripadniki različnih političnih in svetovno-nazorskih opcij med koroškimi Slovenci ...

Tudi na področju kulture moramo priznati, da sta kulturni pluralizem in večkulturnost v svoji osnovi enakopravno vrednotenje etnične, verske in druge raznolikosti. Sama dvojezičnost še ne ustvarja multikulturnosti, jo pa omogoča, če je na obeh straneh dovolj uvidene strpnosti. To pomeni, da je vprašanje odnosov med večino in manjšino mogoče reševati le v sodelovanju z večinskim narodom ...

Zato zagovarjam model, ki gradi na etnično-jezikovna nasprotja presegajočih skupnih imenovalcih večine in manjšine, in zato je potrebno, da se večina v nekaterih bistvenih vprašanjih približa manjšini.

Slovenec kot narod v vseh naselitvenih prostorih nobena zgodovinska komponenta ni tako tesno povezala kot prav protifašistični odpor. Iz njega smo skovali skupni kulturni prostor, ki matični deželi nalaga odgovoren odnos za ohranitev slovenskega jezika in kulture tudi zunaj meja Slovenije. Želimo, da bi slovensko politično vodstvo razvilo državniški odnos do svojih manjšin in se izogibalo kakršnegakoli strankarskega vpliva ali stališč, ki podpira politične programe katerekoli stranke. Če je npr. zamčeno zatopstvo primerno za manjšine v Sloveniji, to še zdaleč ne pomeni, da je to edina pot, ki bi bila pravilna tudi za manjšine v Avstriji in Italiji. Slovenija pa je dolžna podpirati vsa strmljenja, da bi bilo čim več koroških Slovencev zastopanih v vseh avstrijskih javnih, političnih, gospodarskih, izobraževalnih in kulturnih forumih na deželnem in državnem nivoju. Podpora eni sami opciji ne izkazuje državniškega ravnanja. To velja tudi za zastopstvo slovenske manjšine na Koroškem. Za matično državo more veljati samo eno načelo: zastopstvo naj bo tako, kot si ga bo izbrala manjšina sama.

Pesnica Helena Grzetič

Moški zbor SPD »Bilka« iz Bilčovsa

minjanju na polpreteklo zgodovino. Iz osebnega odnosa ali pa le simbolično se pridejo pokloniti padlemu narodnemu heroju Matiji Verdniku-Tomažu in njegovim soborcem ob njihov skupen grob.

Velika množica udeležencev je domala napolnila pokopališki prostor, med njo je bilo največ udeležencev iz Slovenije, z Verdnikovih rodnih Jesenic in ostalih gorenjskih krajev, prišli pa so tudi domačini ter naši ljudje iz vse Koroške, celo iz oddaljene Železne Kaple in pliberškega kraja.

Svečanost je s pozdravom pričel podpredsednik Zveze koroških partizanov Lipej Kolenik-Stanko. V svojem nagovoru je opozoril na letošnjo petdesetletnico

svojim vztrajanjem in pokončnostjo, pa je ostala zvesta protifašističnim izročilom in se ves čas zavzemala za demokratična načela v družbi, vključno s pravicami koroških Slovencev.

Predstavniki borčevskih organizacij z obeh strani meje so pred nagrobni spomenik položili vence. Namenjeni so tudi Verdnikovim soborcem Ivanu Čeru iz Kroke, Alešu Einspielerju iz bližnjih Sin, Florjanu Križnarju iz Slovenjega Plajberka, Svečanoma Valentinu Švarcu in Aleksandru Čeru, Ivanu Mežku z Jesenic in Francu Lipovcu iz Javorniškega rovta. Prapori so se povsili proti skupnemu grobu, udeleženci pa so se poklonili z žalnim molkom.

Glavni govornik je bil v za-

odnos, ne pa jih prepuščati intencijam raznih strank. (Poudarke iz govora objavljamo v okviru.)

V bogatem kulturnem programu sta svečanosti primerne pesmi pela moški zbor Slovenskega prosvetnega društva Bilka iz Bilčovsa in Kvartet z Jesenic, jeseniška pesnica Helena Grzetič je prebrala svojo Verdniku posvečeno pesem, Klinarjeve pesmi na partizansko tematiko pa je recitirala Irena Kalamar.

Spominska svečanost se je kot običajno po zaključku spremenila v tovariško srečanje v gostilni Zerzer. Ob njem so udeleženci utrdili svojo povezanost in medsebojno prijateljstvo.

Jože Rovšek

50 LET USTANOVITVE ZVEZE SLOVENSKIH IZSELJENCEV

Izseljenci bi morali nastopiti bolj odločno

2

Pripravil Franc Wakounig

Vedeti je namreč treba, da je nacistični rajh izseljencem brez odškodnine ali kupnine odvzel premoženje. V času, ko so bili v taboriščih, so nekega dne dobili pismo, da so razlašeni. Da bi nacisti vsej zadevi dali vsaj pravni okvir, so kot vzrok za razlašanje navedli politične argumente: »volks- und staatsfeindlich«. To jim je zadoščalo.

Nacisti so zaplenili 5544 hektarjev zemlje. Pri uveljavitvi omenjenih zakonov o vrnitvi premoženja je dr. Zwitteru pomagalo dejstvo, da so na Dunaju, kjer o izselitvi Slovencev niso imeli niti pojma (»to je bila zanje španska vas« – cit. M. Zwitter), bili pa so dobro seznanjeni s krivicami, ki so prizadele Jude, ker so ti že imeli svoje zveze in so bili že dalj časa na delu. Pristojno ministrstvo za varovanje premoženja (Vermögenssicherung) je bilo torej že sensibilizirano za ta vprašanja in je začelo zahtevke izseljencev obravnavati. »V bistvu nam je delo Judov zelo pomagalo, da so nas vzeli na znanje«, pravi dr. Zwitter.

Nad sto procesov

Procesi za vračanje premoženja so bili brezplačni. Osebo je dr. Zwitter vodil okoli 130 procesov, po letu 1947, ko je zapustil službo pri deželni vladi, pa je to odgovorno delo opravljal dipl. trg. Dolfej Picej, ki mu je do tedaj pomagal. Procesi so se vlekli več kot tri leta. Zatikalo se je pri tem, da država ni hotela samoumevno vrniti zasežene lastnine in posesti, ampak je za vsak slučaj zahtevala poseben proces (Rückstellungsprozeß), čeprav je bilo imetje oropano in ukradeno. Avstrija je namreč dokazilno breme (Beweislast) zvrnila na žrtev, ne pa na storilce in s tem posredno branila nacistični rop slovenskega premoženja. Zato je bilo treba do-

Od doma pregnani so v Žrelcu čakali na izselitev v taborišča

kazati, lastništvo in tudi, kaj vse je bilo oropano, ukradeno. Za vsako kravo, vsako skledo, uro, vsak predmet »smo morali dokazati, čigava last je«.

Drugje po Evropi so imele žrtve pravico, da so svoje premoženje dobile nazaj in so morali storilci dokazovati lastniške pravice. Dr. Zwitter ugotavlja, da so se številni sosedje izseljencev milo rečeno »zelo nobel obnašali« in si prisvajali lastnino izseljencev. Šele, ko je bil proces končan, so morali predmet vrniti. Nekateri pa so jih preprodajali, tako da so bili za pravega lastnika docela izgubljeni, kajti kupec jih je kupil »v dobri veri«.

Pri procesih je bilo treba odstraniti veliko polen: Angleži kot nadoblast so se postavili proti izseljencem, prav tako »novi« lastniki, predvsem pa »smo čutili odpor pri bivših strukturah DAG, DUT in VoMi, ki so na vse možne načine zavirale odkrivanje krivic. Izginjali so akti in podobno«. K

sreči je dr. Zwitter slučajno uspelo najti na sedežu DAG, DUT in VoMi v St. Veiter Strasse 31 glavno skladišče izseljenjskih aktov, skrbno spravljanih in urejenih. Nekaj teh aktov mu je na začetku delovanja uspelo tudi dobiti v roke, pozneje pa so jih odpeljali. V ozadju je delo oddelka X zelo uspešno zaviral Valentin Mairhofer, bivši šef DUT in hkrati vodja ene od treh komisij za vrnitev premoženja (Rückstellungskommissionen) prisodnik za vrnitvene procese.

Eden od motorjev vračanja izseljenske lastnine je bil Maks Gril, Mentlj iz Vovber pri Velikovcu.

Nastanek ZSI

Mirt Zwitter, čigar Abujeva družina iz Zahomca je bila izseljena, je takoj po koncu vojne začel zbirati podatke, iskati in obiskavati posamezne družine in tako pripravljati poravnavo škod. Domov se je vrnil že v začetku majnika 1945 in se naj-

prej začel zavzemati za vrnitev imetja svoje družine. Pravi, da je veliko bilo odvisno od nastopa, da so ljudje vrnili posamezne predmete, od ure do ... Zato je prepričan, »da bi bilo pol manj procesov in zavlačevanja in bi bilo marsikaj drugače, če bi izseljenci nastopili bolj možato, trdo in odločno. Ta skromnost in potrpežljivost je šla na Gozdanjah tako daleč, da je izseljenska družina sama odstopila polovico svojega stanovanja še nadalje v uporabo nacistu, ki jih je izselil. Tam sem moral prav trdo nastopati proti našim, da se je to končalo« je dejal za Slovenski vestnik.

Zamisel ustanovitve lastne izseljenske organizacije kot »trdne organizacijske osnove« se je pri izseljencih porodila kar kmalu po vrnitvi iz taborišč. Ustanovni občni zbor je bil 1. 2. 1946, a avstrijske oblasti je niso priznale oziroma so jo prepovedale. Šele, ko je to postal mednarodni škandal, Jugoslavija se je javno zgražala nad tem, da žrtve nimajo pravice organiziranja in da je to poskus Avstrije, da se polasti vsega tega premoženja, ker ne dopušča vrnitve, je oblast z odlokom celovške varnostne direkcije z dne 13. 8. 1947 končno priznala Zvezo slovenskih izseljencev.

Ustanovitev je bila »izraz spoznanja, da od priložnostnih sestankov tako nič ne bo«. Dr. Mirt je vztrajal pri ustanovitvi, spisal je pravila, med izseljenci pa so se zavzemali za ustanovitev lastne stanovske organizacije predvsem Vinko Gröblacher, Hofovc iz Deščic pri Šentilju, Jaka Reichman, Jesenik z Lipe ob Vrbi, Jože Partl, Črnk na Bistrici pri Šmihelu, Maks Gril, Mentl iz Vovber, Waste To-

maž, po domače Ruep iz Grabštanja in drugi. Ni bilo izseljenske družine, ki bi bila proti temu, vsi so jo vseskozi pozdravljali.

Težave za ustanovitev pa so bile pri uradih. Deželna vlada je hotela na vsak način preprečiti, da bi z ustanovitvijo organizacije prišla v javnost izselitev in poznejše ravnanje z izseljenci in njihovim premoženjem. Zato so jo enostavno prepovedali. Vzporedno s tem je tekla medijska kampanja za zamegljevanje izseljenstva. Časopis »Wiener Illustrierte« je na primer slike koroških slovenskih izseljencev v taboriščih kratkoma objavil kot slike iz taborišč pregnanih folksdojčerjev in staroavstrijcev. Te slike naj bi bile koroškim Slovincem v svarilo za večjo domovinsko zvestobo. Ta nesramni in neokusni falzifikat je sfabriciral urad koroške deželne vlade.

Pomen zveze

V odnosu do slovenskih izseljencev sta razpoznavni dve fazi. V začetku so Angleži resnično hoteli biti advokat prizadetih, ki odpravljajo krivice nacistov, in bili odločno protinacistični. Potem pa se je svetovna situacija spremenila. Jugoslavija zaradi njihovega protikomunizma ni bila več njihov zaveznik, ampak so jo sumili in se bali, da bo vse bolj postajala njihov nasprotnik. Zaradi tega so se v drugi fazi čez noč obrnili in postali hudi nasprotniki Slovencev. »Čez noč smo z dežja prišli pod najhujši kap,« je Mirt Zwitter opisal to spremembo za koroške Slovence.

O pomenu in priznanosti Zveze slovenskih izseljencev kot interesnega zastopstva pregnanih koroških Slovencev je Zwitter dejal, da so jo na Dunaju zelo upoštevali, Koroška pa ji je bila od vsega začetka strupeno sovražna. Slovenija oz. Jugoslavija pa sta jo z vso silo podpirali.

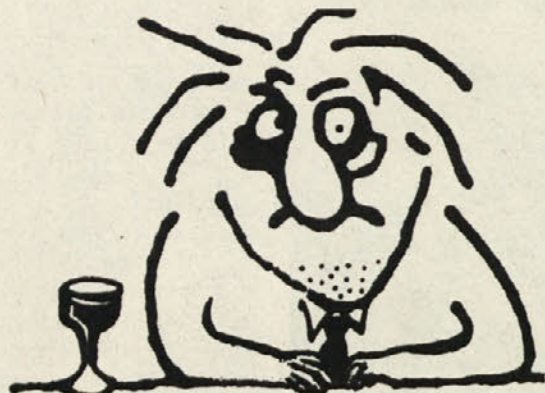
ZSI je bila borbena organizacija, ki je neprestano intervenirala. Samo v enem letu (1949) je v boju za enakopravnost in pravice svojih članov ter celotne slovenske narodne skupnosti na Koroškem na mednarodne forume naslovila 19 sponenc. Bila je suvereno predstavništvo izseljencev. Nasprotniki so se je bali, jo sovražili, a spoštovali. »Pravice zastopstva izseljencev ji niso nikdar odrekli, raje so jo prepovedali,« je dr. Mirt Zwitter, ustanovitelj Zveze slovenskih izseljencev zaokrožil svoj pogled na zgodovinske dogodke pred 50 leti.

Prvi in drugi predsednik, Vinko Gröblacher-Hofovc iz Deščic, in Lovro Kramer-Janšej iz Holbič

Intervju s profesorjem dr. Antonom Zmedo

Gospod profesor Zmeda, po dolgih letih bivanja v tujini ste se spet vrnil na Koroško. Kaj je vzrok za to vašo odločitev?

Vsa leta sem seveda redno prebiral časopise iz domovine, tako da sem bil na tekočem glede na dogajanja na Koroškem. Tudi na dopust sem vedno spet prihajal. Tako sem zadnja leta ugotovil, da postaja politika osrednjih organizacij vedno bolj fleksibilna in profesionalna. Predvsem pri eni od obeh opažam neverjetno uspevanje političnih talentov, kar odpira velike perspektive. Če samo pomislim na Karla Smolleja, postanem še sam ponosen, da sém član slovenske manjšine. Ta angažma, ta vsestrankarskost! Ne razumem, zakaj ga nekateri tako grdo napadajo. Kako se je od farovškega Koreja povzpela v visoko politiko! V svoji mladosti krščanski demokrat se je v sedemdesetih letih, ko je rajni Kreisky razmišljal o nekem manjšinskem sosvetu, aktivno približal socialistom, ne vem, če ni takrat celo postal član SPÖ, in bil leta neuradni in prostovoljni manjšinski svetovalec vodilnega socialista in poznejšega notranjega ministra Löschnaka, v osemdesetih letih pa je, sledeč trendu časa, postal celo zelen; ker pa Zeleni razsežnosti njegovih sposobnosti niso znali zadosti ceniti in ga niso postavili za svojega voditelja, se jim je kruto maščeval in postal tako rekoč senca slavnega tedanjega voditelja osamosvajajoče se Slovenije. No, po nekaj mirnejših letih v diplomatski in drugih izredno pomembnih misijah je neposredno pred zadnjimi volitvami postal zavzet liberallec. – Žal so se volilci spet zmotili in ga niso v dovolj velikem številu podprli, in ne bi me čudilo, če bi mu uspelo prodreti celo v vrste tiste modre stranke, kamor se doslej ni upal še noben navadni Slovenec, čeprav so nekateri njihovi funkcionarji z njenim firerjem že drevesca sadili. On in on, ki nas še nikoli nista naglala – to bi bil šele uspeh. Toda Korl ni edini, je še vrsta talentov, ki sledijo njegovemu zgledu. Pa sem si rekel, zakaj ne bi bilo v manjšinski politiki še mesta zame, in tako sem se

odločil za vrnitev na Koroško.

Kaj pa pravite k narodnopolitični situaciji?

Jaz vidim stvari pozitivno. Kot amaterski Slovenec sem seveda navdušen nad zavzetostjo in aktivnostjo naših poklicnih funkcionarjev in urednikov, kako napenjajo vse sile in se zavzeto borijo za lastni obstoj. V času, ko drugje divjajo nacionalistične vojne in se večajo gospodarske težave ter ko se druge manjšine borijo za preživetje, ni enostavno – neprizadeto od motečih zunanjih pojavov – terenu dokazati, kdo je edini in najboljši narodni zastopnik, kdo je največ napravil v Ljubljani, odkrivati, kdo je pred dvajsetimi leti kot študent kaj rekel, kdo je še pravi Slovenec in kdo ne, vneto razpravljati o virilnih mandatih, manjšinskih zbornicah in spremembi avstrijske ustave ter tako gnati politične stranke pred sabo. Ukvarjanje v teh časih s tako bistvenimi zadevami, to je prava samozavest! Kaj bi se bremenili z banalnimi družbenimi problemi, ko imamo dovolj lastnih narodnostnih tem. Dokler imamo zadosti notranjeorganizacijske municije, bomo kot narodna skupnost gotovo preživeli, pa če preostane samo še peščica pravih profesionalnih Slovencev.

Kaj vam je posebno všeč, ko pridete med naše ljudi?

No, zadnjič sem si kot gost šel ogledat občni zbor ZSO. Pričakoval sem si malo cirkusa, a nič ni bilo – vse je potekalo tako prijazno, toliko prijetnih ljudi in govorov, pa fejest dečve, mandonca, npr. te mlade socialistične žene. Ni čudno, da je bil stari in novi predsednik kar malo nervozen. Posebno pa me je ganilo, ko je nek mladi mož priznal, kako žalostno je biti Slovenec, ko nas je vedno manj, kako noč in dan dela in se bori, da ima od vsega tega že želodčne čire. Nek dohtar z Dunaja se je potem malo spakoval nad tem, ampak ta ja nima pojma o tem, kako je na Koroškem. Posedati po dunajskih kavarnah in potem pametno govoriti kmalu eden zna.

Ja, pa še nekaj se spomnim. Večer pred tem sem bil na gimnazijskem plesu in mladini mo-

ram izreči vso čast. Piti ga pa znajo! Mnoge je metalo ko snope. Tako pijani še mi pred petindvajsetimi leti nismo bili – ali pa smo ga več prenesli. Kljub temu moram reči – vsa čast! No, jaz sem ja že ob kakih pol štirih šel, človek pač nisi več petnajst in ne moreš več piti kar celo noč. Sem raje šel na golaž k Joklnu – še sreča, da sem ta novega birta kot prvi gost pravočasno iz postelje vrgel – uro ali dve pozneje so valile lačne množice in so menda vse pomazale, kar je bilo v piskrih.

Kakšne cilje imate, kaj boste delali na Koroškem?

Tako točno to še ne vem. Odkar je bil moj raziskovalni inštitut za psihosomatologijo muh-enodnevnica, kjer sem deloval kot honorarni lektor, kot žrtev varčevalnih ukrepov in proračunske krize ukinjen, mi še nihče ni ponudil moji visoki kvalifikaciji ustrezne in dobro plačane zaposlitve, čeprav sem bil pripravljen celo na kompromise – recimo, bil bi akceptiral za eno kategorijo cenejši službeni avtomobil in nižjo dodatno penzijo. Mogoče mi bo ponudila službo kakšna ustanova koroških Slovencev – saj bi zdaj šel celo tako daleč, da bi sprejel delo v kaki banki, trgovski družbi, gospodarski zvezi, sosvetu, ja, celo za kakšno vodilno funkcijo v osrednji organizaciji ali pri časopisu se čutim izredno kvalificiranega. Moja skrb je samo, da je v slovenskih strukturah že tako ogromno število visoko kvalificiranih strokovnjakov. Ampak kot optimist upam, da me bo le kdo odkril, in ta hvalevredni intervju z vašim cenjenim, široko razširjenim listom smatram kot izredno priložnost.

Gospod profesor, najlepša hvala za pogovor!

VIŠJA ŠOLA ZA

GOSPODARSKE

POKLICE V

ŠENTPETRU

PRI ŠENTJAKOBU

VPISOVANJE

OD 19. DO 29. 2.

Pogoji: uspešno zaključena 8. šolska stopnja, vsaj osnovno znanje obeh deželnih jezikov. Sprejemni izpit 4. julija 1996.

Prijave lahko osebno, po pošti ali po telefonu (0 42 53/27 50; fax 0 42 53/27 50 15) Naslov: VŠGP, Šentpeter 25, A-9184 Šentjakob

KOTMARA VAS

Kanalizacija bo napredovala

Najzajetnejši načrt v kotmirski občini za naslednja leta je izgradnja kanalizacije. Do zdaj je končan odsek 01 (Ilovje); stal je čez 12 milijonov. Zdaj pridejo na vrsto odsek 02 (od Dola pri Vetrinju do ljudske šole v Kotmari vasi; 40,5 mio.), odsek 03 (Gorje, Humberk; 30 mio.) in zbirni kanal 23 (25 mio.). Z deli na odseku 02 naj bi začeli v igredi letos, končana pa naj bi bila približno čez dve leti. Drugo leto naj bi začeli z odsekom 03; pričakovati je, da bojo dela opravljena do leta 1999. Od države je obljubljena podpora v višini 48 odstotkov. Tudi za Kotmaro vas (odsek 04) bo izdelal načrte biro dipl. inž. Josefa Miklautza. Kanalizacija bo močno bremenila občinsko blagajno.

Načrte društva CARNICA je predstavil novi poslovodja dipl. inž. Franz Rauchenberger; prišel je iz Štajerske. Dejavnosti nameravajo razširiti na različna področja (npr. turizem, trgovina in obrt, okolje in kultura, kmetijstvo in gozdarstvo). Ustvarili bojo neke vrste vzorčno regijo. Pričakujejo si podpore od Evropske zveze. Posamezne občine in posamezniki

so izključeni iz podpor. Štiri občine, združene v društvu CARNICA, so v skupini cilj 5 B, in sicer Bistrica v Rožu, Borovlje, Sele, Šmarjeta, medtem ko druge štiri – Bilčovs, Kotmara vas, Žihpolje, Šentjakob v R. – niso v tej skupini. Med razpravo je predsednik odbora za kmetijstvo Valentin Leutschacher omenil kotmirski kmečki trg (začelo naj bi se po pustu), sodelovanje pri deželni razstavi v Borovljah in naravovarstveni projekt Trabesinjsko blato (odškodnina prizadetim kmetom).

Predmet razprave je bil tudi prostorski načrt. Občina je že pred nekaj časa poverila biro arhitekta Josefa Klingbacherja z izdelavo. Ker je gospa Renate Lippitz odšla v pokoj, je občina namestila gospo Sabino Kulnig z Novega sela; skrbela bo tudi za knjižnico.

Župan Hugo Götzhaber je obvestil občinski svet mdr. o tem, da bo občina dobila od dežele dotacijo (ok. 2,9 mio. šil.). Za konec je prebral predlog EL, naj občina v Čahorčah pri odcepu proti Glažarju zaradi varnosti postavi ograjo.

J. W.

SLOVENSKA GOSPODARSKA ZVEZA

Poziv Evropske komisije k vložitvi projektnih predlogov

Pred kratkim so v slovenskih medijih obveščali o akcijah na področju pospeševanja varstva in ohranitve regionalnih ali manjšinskih jezikov in kultur (Biro za slovensko narodno skupnost pri Koroški deželni vladi).

Že lansko leto je bilo mogoče vložiti projekte v Bruslju, ki ustrezajo tem smernicam, kar so nekatere organizacije oz. društva koroških Slovencev tudi storile. Po naši informira-

nosti pa žal nobena od teh ni bila deležna pospeševanja in zato je SGZ Slovenska gospodarska zveza povabila strokovnjaka, ki bo pregledal predloge glede na formalno pravilnost.

SGZ Slovenska gospodarska zveza vabi vse organizacije in društva, ki želijo vložiti projekte v Bruslju, da se s konkretnimi pismenimi predlogi obrnejo na našo zvezo, Celovec, Paulitschgasse 9/III.

DVOJEZIČNA ZVEZNA TRGOVSKA AKADEMIJA

Šola z evropskim izobraževalnim profilom
Pot do uspeha

Šola nudi, kot druge trgovske akademije, solidno gospodarsko in splošno izobrazbo.

Značilnosti Dvojezične akademije:

- pouk v dveh jezikih (nemščina, slovenščina)
- pouk tujih jezikov (angleščina, italijanščina)
- mednarodna šolska partnerstva
- stiki s šolami in podjetji v prostoru Alpe-Jadran

Po petih letih izobraževanja šola omogoča:

- maturo
- pravico do študija
- obrtne upravičenosti
- EU diplomu

Sprejemni pogoji: zaključek 4. razreda glavne šole ali gimnazije, uspešen zaključek sprejemnega izpita.

Prijave: 19. 2. do 24. 2. 1996. Sprejemni izpit 4. 7. 1996.

Prijavnice dobite v ravnateljstvu DZTAK, 9020 Celovec, Trg prof. Janežiča 1, tel. 0463/38 24 00.

Mag. Maja Amrusch-Hoja, voditeljica šole

Le kdo je ukradel zlate hruške iz županjinega vrta?

PREMIERA V KOTMARI VASI

Živahen Vilinček z lune

Mladinska igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva Gorjanci iz Kotmare vasi nas je že toliko razvadila, da že vsako leto pričakujemo novo premiero. To ji po besedah njene mentorice Marije Wakounig doslej uspeva s pomočjo gledaliških seminarjev za mladino v Fiesi in tudi sicer ob pomoči Krščanske kulturne zveze.

Za letošnjo premiero so si izbrali v Sloveniji precej igrano pravljico iz židovskega mladinskega pisatelja Bena Minolija Vilinček z lune. Analizo teksta in vlog so napravili že v Fiesi, jeseni pa se je začelo trdo delo v domačem društvu. Pri jeziku in izgovorjavi jim je pomagala znana lektorica Ana Mlakarjeva. Rezultat njenega dela je bil močno opazen. Režijo je vodila Gordana Schmidt. V tekstu je napravila nekaj korektur, da je postal občinstvu bližji, razumljivejši. Izdelala je tudi načrt za sceno in kostume, ki pa jih je sešila organizatorica Marija Wakounig. Po pripovedovanju režiserke so bili mladi igralci na vajah zelo prizadevani, še posebej pa novinka Tatjana Adlassnig. To prizadevanje pa se je tudi izplačalo. Nastala je privlačna, živahna predstava z kar nekaj dobrimi dovtipi, ki so ji zelo koristili.

Dramaturgija je dokaj enostavna, klasična za pravljicne igre. Ob nekaterih zapletih z Vilinčkom z lune, ki je ne kriv ne dolžen pristal na zemlji, se

ob zlatih hruškah na županjinem vrtu zaplete. Za krajo obdolžijo prav njega, izkaže pa se, da je tatica prebrisana zemljanka. No, navsezadnje pa jo vendarle odkrijejo, in konec dober, vse dobro in pa da v pravljičah zmaga pravica, sta osnovni izpovedi predstave.

Simpatični Vilinček z lune

K igralcem! Žabona Bahona je igral Rudi Kullnig. Bil je nekoliko neroden, kar ni motilo, v interpretaciji besedila pa bi lahko vložil nekoliko več. Tudi pri petju je nekako šepalo, no, pa saj žaboni ne pojejo, ampak kvakajo. Zelo simpatično vlogo Cepetonogice, županjine hčerke je odigrala Andreja Kropiunig. Ustrezna je bila tudi jezikovno in gibalno. Tatjana Adlassnigova je bila prava Miška Miki, nežna, plaha in dobrasrčna. Dokaj zahtevno

vlogo tatinske Pavlihce je dobro speljala Danijela Pečnik, vložila pa bi lahko več obrazne mimike. Gospo županjo Medo je suvereno igrala Vesna Wakounig, morda le nekoliko preveč z levo roko. Imeniten Vilinček je bil Bojan Wakounig. Svojo nemo vlogo, saj na luni ne govore, ker svetijo v nočni tišini, je igral simpatično, dobro koreografsko obdelano in izvedeno. In še policaj Milko. Ta je kar nekako štrlel iz poprečja. Vsestransko mu je bila vloga pisana na kožo, le brki ga niso ubogali, a so mu zato pomagali pri komični vlogi. Bravo, Darko Wakounig! Za vse igralce pa velja, da so se, glede na to, da so na odru smeli vaditi le zadnja dva dneva, zelo dobro znašli.

Kdo je sedel za magnetofonom, ne vem, slišati pa je bilo, da mu je kar precej nagajal. Prav škoda, saj tako ni prišla do izraza verjetno dobra glasba Saša Vrabiča.

Upognjenka, ki je vabila na predstavo, svoje naloge ni mogla izpolniti. Na skoraj praznih straneh bi bilo mogoče bolj vabljivo predstaviti pravljico, vsaj napisati, da je to predstava za mladež.

Scenarija je bila preprosta, a učinkovita, luč neizrazita, a drugačne oprema in oder tudi ne dovoljujeta, igralci zavzeti, gledalci zadovoljni – to pa je najpomembnejše. Pa spet prihodnje leto!

Jože Rovšek

MESTNO GLEDALIŠČE

Kazimir in Karolina Ödöna von Horvatha

Vsem tistim, ki so videli uspešni predstavi »Susn« Herberta Achternbuscha in »Gospa Julija« Augusta Strindberga pred leti v Celovcu, je ime Edvard Miler gotovo še v dobrem spominu. Umetniški vodja MGL v Ljubljani in režiser Edvard Miler je pretekli teden postavil na oder celovškega mestnega gledališča igro, ki je nastala na začetku tridesetih let, ki pa do danes ni izgubila aktualnosti.

Brezposelnost, iluzije, brezupnost, razbrzdanost, brutalnost, osamljenost in pretiravanje v iskanju zabave je tema te

zanimive predstave. Kazimir (Bernd Jeschek), brezposeln zaradi svetovne gospodarske krize, potr in frustriran se razide od svoje Karoline (Elisabeth Kopp), ki se nato zabava z raznimi tipi, med drugim s komercialnim svetnikom Rauch (Adi Peichl) v stilu današnjega »fun«. Po nadvse površni zabavi hrepeneča Karolina kot tudi ostale figure so polne iluzij, brez oprijemljivih življenjskih načrtov. Dejansko si nimajo kaj povedati, med osebami vlada velika življenjska praznina. Dialogi so natrpani s frazami in

neobvezujočimi dogovori. Velika in nespremenljiva scena, ki jo je ustvarila Marina Hellmann, nudi dovolj prostora za neizgovorjeno med osebami.

Glasba Borisa Kovača (napisal tudi glasbo za PT Ikarus »Ivan Cankar«) pa je zelo izrazito in ritmično dopolnila to neizgovorjeno praznino. Rahločutno, bojzljivo in vendarle vdano Erno je igrala Veronika Drolc iz Ljubljane, njenega brutalnega Franca Adi Hirschall, Schürzingerja pa Otto Edelmann. Predstava je na sporedu v februarju in marcu ob 19.30. m. š.

HOKE V GALERIJ ROŽEK

Imenitna razstava

Kako cenjen je slikar Giselbert Hoke v vrstah slovenskih in nemško govorečih ljubiteljev likovne umetnosti na Koroškem, je pokazala vernisaža njegove razstave preteklo soboto v Galeriji Rožek. Obiskovalcev se je kljub slabi poti zaradi sneženja dobesedno trlo. Tokrat je prirediteljica morala celo najti parkirni prostor v bližnjem dvorišču.

Hoke razstavlja litografska dela iz zadnjega desetletja, na ogled in seveda tudi naprodaj pa je kar 25 del. Najdragocenejše litografije so obešene v

tiste čase drzno umetnostjo povzročil pravi škandal. Nasprotniki so proti njegovi opremi zbirali celo podpise. Kljub temu, da more slikati le z levo roko, pa je vsestranski, saj poslikava tudi okenska stekla in ustvarja stene v tehniki emajla. Za razstavo je Šikoronjeva dejala, da je to njegova prava ljubezenska izpoved umetnosti.

Sam slikar, sicer precej redkobeseden, pa je dejal, da je zelo povezan z ljubljansko Moderno galerijo in njenim bivšim dolgoletnim direktorjem Zoranom Kržišnikom, od slovenskih sli-

Umetnik Giselbert Hoke (desno) na vernisaži razstave v Rožeku

galerijski predsobi, od njih pa štiri (Sitzende Frau/Sedeča ženska in tri pokrajinske slike – Cana, Espania in Spanien) dosega ceno 70.000 šilingov, vsi ostali litografski odtisi pa so po zmernih 8.000.

Slikarja Giselberta Hokeja je predstavila galeristka Marija Šikoronja. Iz njegovega življenjepisa smo zvedeli, da se je rodil leta 1927 na Češkem, z 18 leti je izgubil desno roko, leta 1946 je začel študij na dunajski akademiji za upodabljanje umetnosti, z 21 leti je zmagal na natečaju za likovno opremo celovškega kolodvora, ki jo je končal leta 1956 in s svojo, za

karjev pa je posebej izpostavil Rika Debenjaka. Tudi v ustvarjalnem smislu sodeluje s Slovenijo, saj mu gobeline po njegovih osnutkih izdeluje znana ljubljanska tovarna Dekorativna.

Imenitna razstava Hokejevih del bo odprta do 25. februarja, ogledate pa si jo lahko vsak teden od srede do nedelje, od 15. do 18. ure.

Za vse ljubitelje, ki bi radi поблиže spoznali Hokejevo umetnost, pa bo v soboto, 10. 2., ob 18. uri večer posredovanja umetnosti iz cikla »Približevanja«, ki ga vodi prof. Janja Zikulnig.

Jože Rovšek

Razpis štipendij Roberta Musila

Ministrstvo za znanost in umetnost razpisuje tri štipendije za literate.

Avtorji, ki se želijo udeležiti razpisa, morajo imeti avstrijsko državljanstvo in stalno prebivališče v Avstriji.

Štipendije bodo odobrili za večje projekte, ki so načrtovani za največ tri leta. Posamezna štipendija znaša največ 540.000 šilingov, izplačana pa bo v 36 mesečnih obrokih po 15.000 šilingov.

Pisne podlage je treba vložiti najkasneje do 31. marca 1996 pri ministrstvu:

Bundesministerium für Wissenschaft und Kunst, Abteilung III/5, Freyung, 1014 Wien (samo na ta naslov).

Nastopi učencev Glasbene šole

■ 10. 2. 1996 ob 18.00: Škofiče, društvena soba

■ 13. 2. 1996 ob 17.00: Zilja, ljud. šola Straja vas

■ 14. 2. 1996 ob 17.00: Celovec, Mohorjeva lj. šola ob 18.00: Globasnica, lj. šola (skupno z oddelkom Šmihel) ob 19.00: Celovec, Mlad. dom ob 19.00: Celovec, Mod. dom

■ 15. 2. 1996 ob 19.00: Pliberk, v Posojilnici ob 19.00: Borovlje, pri Cingelcu

■ 16. 2. 1996 ob 19.00: Bilčovs, lj. šola

■ 17. 2. 1996 ob 16.00: Šentjakob, društvena soba

PRI GOLTNIKOVIH

Gorska ovca daje izvrstno volno in meso

Podkraj pod Peco

Goltnikova domačija v Podkraju pod Peco je stara že nekaj sto let. Na njej so živeli in trdo delali številni rodovi. Stara kmečka hiša, v kateri danes živi družina Goltnik, mož Edi in žena Rozika z otroci, je sorazmerno dobro ohranjena. Sprednji del je še iz lesa s tipičnimi majhnimi okenci, zadaj proti severni strani pa so poslopje razširili s prizidavo. Moram priznati, da v tako stari kmečki hiši še nikoli nisem bil. Že med vožnjo k njihovi domačiji sem bil zelo radoveden. Ko sem se ustavil na dvorišču Goltnikove domačije, sem imel kar mešane občutke... kako me bodo kaj sprejeli, kako živijo... Brž ko sem stopil iz avta, se mi je iz ovčjega hleva s prijaznim obrazom približal gospodar Edi, visoke in čvrste postave. Pozdravila sva se, si segla v roke in se predstavila. Nato me je popeljal v staro kmečko hišo, v veliko in toplo kuhinjo, kjer sva sedla za mizo. Kaj kmalu se je pridružila tudi njegova simpatična žena Rozika in nama pripravila izvrstno turško kavo. Tudi ona je prisledla k mizi.

Hočemo živeti na kmetiji

Podkraj je majhen, idiličen kraj s posameznimi kmetijami na vznožju masiva Pece. Kmetije so bolj majhne, marsikateri kmet pa si je moral za preživetje v pliberškem okraju poiskati dodatno zaposlitev. V tem obrobem kraju pod Peco pred približno petdesetimi leti otroci nemško sploh niso znali. Tudi kmet in proizvajalec Goltnik se spominja, da se je nemščine učil šele v ljudski šoli.

Medtem ko je bil prej osnovni vir dohodka govedoreja se je Edi pred 25 leti preusmeril na ovčjerejo. »Začeli smo s tridesetimi ovcami, postopoma smo zvišali število glav, danes pa jih imamo okrog 200«. Zamisel in načrt o predelavi volne in izdelavi prešitih oddejev in drugih volnenih izdelkov sta se mu porodila že prej, začetki uredničevanja pa segajo v leto 1990. Vzrok za to preusmeritev in iskanje alternativnih možnosti proizvodnje je bila želja po življenju in preživetju na domači kmetiji. Na lastno pobudo je storil korak v neznan svet in danes z zadovoljstvom ugotavlja, da se je odločil pravilno.

Ovčjereja in izdelava posteljnine - dvomi na začetku

Že pred 15 leti je Edi Goltnik razmišljal o tem, kar danes na svoji kmetiji uspešno opravlja. Priznal je, da je imel tudi dvome in skrbi, danes pa je prepričan v svoje delo in izvrstno kvaliteto svojih izdelkov. Ovce so poleti in pozimi na prostem.

Čreda gorskih ovac v Goltnikovem hlevu

Ediju pri reji ovac in izdelovanju odej pomaga žena Rozika

Poleti in jeseni se pasejo na sočnih pašnikih, za zimo pa pripravi dovolj sena in pa tudi travne silaže. Ovce tako rastejo na kmetiji in dajejo kvalitetno meso (jagnjetino) in izvrstno volno. Dvakrat na leto jih z ženo ostrižeta. Nato volno opereta v mrzli vodi brez kemičnih dodatkov in s pomočjo centrifuge posušita in sortirata. Poleg stroja za sušenje si je gospodar Goltnik nabavil tudi stroj za česanje volne in lani še šivalni stroj za šivanje odeje. Pred tem so odeje šivali na roko! Šele s pomočjo šivalnega stroja je bilo mogoče povečati proizvodnjo. Lansko leto je bilo zanj zelo uspešno, bilo pa je veliko dela in truda.

Prodaja brez posrednikov

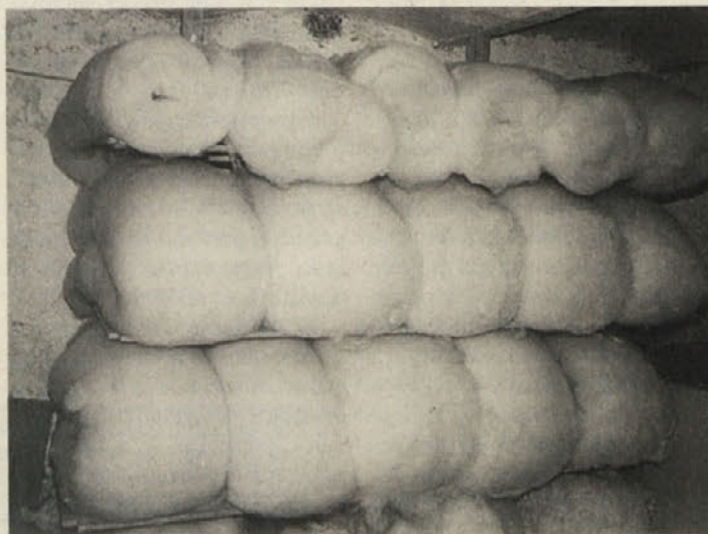
Uspešnost njihove proizvodnje vidi Goltnik (kot tudi drugi kmetje z bio produkti) v neposredni prodaji strankam. Tako je mogoče prodati po ugodnejši ceni, ker ni vmesnih trgovcev, in s tem odpade pritisk na ceno proizvajalca. Ker pa so kupci Goltnikovih izdelkov zadovoljni (nekateri so seveda tudi zelo kritični), je to potrditev dobrega dela in zaupanja v izvrstno kvaliteto izdelkov. In prav tako priznanje je za Goltnikove spodbuda za nadaljnjo proiz-

mamo. Tudi to je sestavni del našega uspešnega dela«.

Človek pač tretjino svojega življenja preživi v postelji in ni lepšega, prijetnejšega in bolj zdravega kot naravna posteljina izpod Pece. Kdor se zanima za izdelke Goltnikove družine se lahko oglasi na njihovi domačiji, Podkraj 19, 9150 Pliberk ali po telefonu 0 42 35 /37 88.

Načrti

Po pristopu Avstrije k Evropski uniji šteje Koroška (80% površine) med tiste regije za katere so predvideni razni pospeševalni programi (tudi za

Volna je pripravljena za izdelovanje odej

vodnjo ovčjih izdelkov. (Strankam odeje izdelajo tudi po želji). Pod Goltnikovimi odejami pa se ne počutijo dobro samo domači odjemalci, ampak tudi kupci iz Bavarske, Nizozemske, Slovenije... Nekateri stranke pa so po telefonu ali pismeno tudi sporočile, da so jim ponehale razne bolečine....

Poleg posteljnine Goltnikovi prodajajo tudi izvrstno in kakovostno jagnjetino. Meso za kupce pripravljajo v lastni klavnici. Kupci so pretežno domačini. »Ljudje imajo zaupanje v kakovost mesa in ostalih izdelkov. Kritika pa je tudi pomembna in rade volje jo spreje-

kmetijstvo) za ohranitev in materialno okrepitev podeželja. Eden takih programov je cilj 5 b, katerega so za Koroško že sprejeli in velja do leta 1999, podporni sredstva pa znašajo nad 800 milijonov šilingov. V pogovoru za naš list je gospodar Goltnik dejal, da vabi vse kmete, ki želijo začeti z ovčjerejo in predelavo volne, da bi se pomenili o skupnih načrtih, o možnostih združevanja in nastopanja na trgu. Interesenti se lahko javijo po telefonu ali pismeno pri njemu ali pa pri Strojnem krožku Podjuna, telefon: 0 42 30 / 692

Mirko Štukelj

STROJNI KROŽEK
PODJUNA

Lani nad 20.000 delovnih ur

Minilo je že osem let, odkar je začel delovati Strojni krožek Podjuna. Krožek, ki so ga ustanovili agilni kmetje iz Podjune ima namen izboljšati življenjske pogoje članov (in tudi nečlanov) z medsebojno osebno in tehnično pomoč v raznih oblikah in sicer:

Poslovodja Franc Wutte

1. osebna sosedska pomoč v primeru nesreče, smrti, bolezni, zdravljenja v bolnišnici itd.
2. skupna uporaba obratnih sredstev, predvsem kmetijskih strojev, orodja in druge tehnične opreme in
3. izmenjava izkušenj pri povečanju storilnosti dela, pri izgradnji produkcijskih panog in opremi obratov.

Po izjavi poslovodje Franca Wutteja SK Podjuna sedaj šteje nad 160 članov. Pokrivajo pa področje Suhe, Pliberka, Globasnica, Škocijana, Železne Kaple in Sel. SK je vključen v deželno zvezo strojnih krožkov. Strojni krožek je dvojezično društvo, poslovna jezika pa sta slovenščina in nemščina. Nadalje je Wutte dejal, da se njihovi organizaciji pridružuje vedno več kmetov in da se ugled večja iz leta v leto. Glede načrtov za prihodnost pa je rekel, da bodo posvečali več pozornosti obrobim gorskim krajem (Železna Kapla, Sele). V ta namen so organizirali informativni dopoldan v Železni Kapli, na katerem so kmete obvestili o raznih podporah za gorske in gozdne stroje.

V zvezi s pospeševalnim programom Cilj 5 b pa je dejal, da SK lahko samo informira o možnostih, kmetje pa se morajo sami organizirati in izdelati projekte, katere je treba predložiti pristojnim uradom (deželna vlada, kmetijska zbornica).

Za okraj Velikovec posreduje informacije regionalna pisarna v Wolfsbergu (izpostava kmetijske zbornice Wolfsberg).

Poslovalne ure SK so od ponedeljka do petka od 8. do 9. ure in od 19. do 20. ure, tel: 04230/692, Mala vas 10, 9142 Globasnica

Mirko Štukelj

Rajni koroški rojak Hanzej Weiss me je večkrat ob kakšnem srečanju kot lovca hudomušno nagovoril: »Veš, oče je imel dva sinova. Prvi je bil »normalen«, drugi je bil pa lovec ...«.

Tako nekako bi lahko tudi naš pohod na lov jelenjadi v Snežnik ocenili »normalni« ljudje. (Ali smo lovci po realni oceni res nevsakdanji?) Lani ob otvoritvi obnovljene pliberške posojilnice in načrtovanju tamkajšnjega kulturnega doma smo se na družabnem sestanku srečali z visokimi funkcionarji slovenske države in politike. Med njimi sta bila tudi bivši notranji minister Igor Bavčar ter državni poslanec in predsednik Lovske zveze Slovenije Franc Avberšek – oba lovca.

Poroča lovski navdušenec Mike

Predsednik Kluba prijateljev lova Mirko Kumer, takrat v funkciji predsednika nadzornega odbora posojilnice, je v svojem govoru spretno nagovoril oba gosta. Izrekla sta povabilo na lov v Slovenijo, katerega bo pripravil minister Bavčar, organizacijo za udeležbo na lovu in vseh potrebnih priprav pri nas na Koroškem pa je prevzel slovenski generalni konzul v Celovcu Jože Jeraj.

Ob dejstvu, da so obveznosti prevzele tako visoke osebnosti, je seveda tudi celotna organizacija stekla – kot bi Nemci rekli – »generalstabmäBig«.

Za sredo, 13. decembra 95, je bil lov napovedan. Bilo pa je priporočeno, da so za prevoz po lovišču potrebna terenska vozila. Vremenoslovci so že nekaj dni poprej prav za te dni napovedali sneženje in tokrat so res dobro zadeli. Poleg napovedanega slabega vremena pa je prav v tistih dneh v Kortah in Šentjakobu »izbruhnila« še gripa, zato sta Franci in Miha svojo udeležbo odpovedala. (Morda sta se pa le težko ločila od svojih mamic in domače tople peči?) Zato je Črčej še na predvečer lova imel hude težave, da je zbral potrebno število terenskih vozil.

Vsemu navkljub smo se drugo jutro ob pol šestih vsi dobre volje zbrali pri Mladinskem domu, oboroženi s kupi vsemo-gočnih zimskih cunj proti snegu in mrazu. Malo smo se presedli, ker je Jurij prevzel odgovornost za generalnega v svojem novem terencu. Šlo je brez težav preko Ljubelja do počivališča na Lomu ob avtocesti Ljubljana – Postojna. Tam so nas pričakali gostitelji s primernim številom izposojenih lovskih pušk za nas, tja pa je po prenočitvi v Ljubljani dospel tudi dr. Sturm.

Ob dejstvu, da splošen razvoj človeštva, meddržavnih odnosov in sodelovanja napreduje, pa odnosi med Avstrijo in Slovenijo nazadujejo. Če pomislimo, da so koroški lovci, katere je takrat vodil Gašper, poznejši ustanovitelj Kluba pri-

LOVSKA PUSTOLOVŠČINA

Na lov v Snežnik, kjer je burja doma ...

Predstavljali smo si, da nas bodo tako idilično pričakali jeleni, ...

... v resnici pa nas je zajel strupeno mrzel snežni vihar

jatelj lova, že leta 1950 odhajali s svojim lovskim orožjem na organizirane skupne love na Kočevsko, je današnje ravnanje avstrijskih oblasti popolnoma nerazumljivo. Nesprejemljiva in trdovratna avstrijska prepoved prenosa osebnega lovskega orožja preko državne meje v Slovenijo je izraz prave »svinčene oz. ledene dobe«. Nesmiselna je tudi zato, ker lovci iz drugih evropskih držav tam lovijo s svojim orožjem. Le kakšen nevaren potencial predstavlja avstrijski lovec, ki gre v Slovenijo na lov s svojo puško, katero po številki proizvodnje in številu nabojev prijavi na meji in jo po lovu tam spet odjavi in se vrne z njo domov? Da pa noben lovec ne posoja rad svojih lovskih »negovank«, naj bo le ob robu povedano.

Vsekakor pa so naši gostitelji zelo nespametno prepoved zelo dobro rešili in vsak od nas je prejel v uporabo sodobno lovsko puško s potrebno municijo. Dobil sem staro znaniko, karabinko mojega prijatelja Marja-

na Tavčarja, s katero mi ob takih priložnostih vedno priskoči na pomoč.

Med potjo v Snežnik je začelo močno snežiti in tudi burja se je začela oglašati v rahlih sunkih. Prispeli smo do lovske postojanke, kjer je bilo že za čevelj svežega pršiča in kjer so nas pričakali upravnik lovišča inž. Tone Marinčič z bratom Janezom in mladim logarjem snežniških gozdov. Posrebeli smo turško kavico ali zvrnili »štampi«, če je kdo za korajžo hotel domačega, se – kakor je kdo vedel in znal – oblekli in se v snegu pred stavbo postavili ob vse glasnejši melodiji kraške burje v lovski zbor.

Po uradnem pozdravu in lovskih napatkih smo se uvrstili v pisano kolono svetovnih proizvajalcev terenskih vozil. Vodil je šef lovišča z američanom, sledila sta mu dva japonca, nato en anglež, en španski japonski, en rus, v zaščiti pa je bil spet američan. Šlo je po lepo speljanih in zdrževanih gozdnih cestah, obdanih z vitkimi debli snežniških gozdov – nekaj časa

rahlo navzdol, pa spet rahlo navkreber.

Gibali smo se, kakor so povedali gostitelji, na nadmorski višini 1.000 do 1.200 m in brez terencev bi v medtem že globokem snegu nikamor ne šlo. Zapravljeno smo puščali avtomobile ob cesti, kjer so nas gostitelji v neposredni bližini postavljali na stojišča. Dobil sem prijeten prostor pod mlajšo košato smreko, ki me je s svojimi, skoraj do tal visečimi vejami varovala pred burjo, »podkrovje« pa je bilo skoraj kopno. Neprenehoma je na gosto padal suh, droben sneg, katerega je burja v sunkih v sivih vrtincih raznašala na vse strani. Bil sem zadovoljen s stojiščem, ki je bilo kot zavetje, kajti gledal sem kakih 50 metrov oddaljene na kraškem hribčku stoječe vitke bukve, ki so se v pišu priklanjale skoraj do tal. Tam gori pa ne bi bilo dobro stati, sem si mislil, ne vedoč, da me bo že na naslednjem stojišču objemala ta kraška gospa z vso svojo ledeno mrzlotu. Otopelo in brez odmeva je počilo nekje na levi

strani in kakor se je izkazalo pozneje, je bil to edini strel tistega dne. Pozneje smo zvedeli, da je ušel Lojzu, ko si je na stojišču ogledoval in preizkušal izposojeno karabinko.

Kaj kmalu so nas gostitelji pobrali po stojiščih in po napravljenem razporedu je šlo naprej po samotah Snežnika, mimo kraških kotanj in vrtač, kjer dolge kilometre ni nobene hiše. Tod je človeška civilizacija opazna le na vzorno negovanih gozdovih in izvrstno izpeljani gozdni cesti, katero so tu in tam prečkali sveži sledovi jelenjadi. Peljali smo se mimo dveh jelenjih krmišč, s katerimi pozimi v 35.000 hektarjih velikem lovišču vzorno skrbijo za divjad in s tem preprečujejo tudi škodo na gozdovih. Imajo velike kope in tudi pokrita krmišča za seno ter rezervoarje za jabolčne tropine, poleg tega pa divjačini trosijo tudi zrnje.

Ustavili smo na obračališču in v naglici so nas razvrstili – tiste, ki teže hodijo, na levo, ostale pa na desno. Bil sem v zadnji, številčnejši skupini, katero je vodil Janez. Šli smo po kraški dolinici navzdol. Bajé tod ob kopnem vodi steza, katera pa v visokih zametih ta čas ni bila vidna. Janez je kot prvega postavil na stojišče Eriha, ki pa, kot se mi je zdelo, ni mogel prav razumeti, da bo stal tukaj na tej strašanski burji. Upal sem, da ne bom dobil tako izpostavljenega mesta, a čez kakih sto metrov sem bil že jaz na vrsti. Obstal sem in otožno gledal za sivimi postavami, ki so čez kakih dvajset metrov izginile v sneženemu metežu. Na tem izpostavljenem prostoru mi je bilo v hipu jasno in razumljivo, kaj pomenijo tolikokrat uporabljeni ljudski izreki kot so: kraška burja, kraška trma, kraška vztrajnost itn. Večkrat sem se ob potovanju na Jadran spraševal, zakaj so predniki tukaj na pragu morja ta kraj pomenovali »Snežnik«, ko pa v okolici ni videti kakih dvatisočakov. A zimo v Snežniku je treba doživeti in človeku postane vse jasno.

Blizu domnevne steze je stala orjaška jelka in prav njo sem si izbral za zavetnico proti ostrim burji, ki je že neprenehoma divjala. Golo kamenje v okolici, s katerega je polizala ves sneg in ga odnesla neznano kam, je samevalo v tej turobni melodiji. Razložil sem opremo in pripravil puško, čeprav sem vedel, da v taki burji gotovo ne bo nič prišlo pred cev. Oblekel sem si še lodnasto pelerino, ki pa je v pišu, ki niti za trenutek ni več ponehal – plaplolala kot »zastava slave«.

Konec prihodnjic

PRIREDITVE

PETEK, 9. 2.

- ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPD »Zarja« in SPD »Valentin Polanšek«
 19.30 Prireditve ob slovenskem kult. prazniku pod geslom »Bodiva vrtnarja lepših skupnih bodočih dni...«
 DOBRLA VAS, Rutar – Lido – SPD »Srce«
 19.30 Pustna seja – »Kanalškandal in druge zgodbe«

SOBOTA, 10. 2.

- SEMISLAVČE pri Rožeku, galerija Šikoronja
 18.00 Predavanje o umetnosti »Približevanja«
 ŠENTJANŽ, v k & k centru – SPZ
 19.30 Matija Logar: »Dosje«, monodrama. Izvaja Ivo Ban.
 SVEČE, pri Adamu – SPD »Kočna«
 20.00 Pust s Kočno; za ples igrajo Briefelsdorfer Musikanten in družina Goritschnig, Magic Mirko. Maske zaželeno.
 ŠENTPRIMOŽ, v kulturnem domu – SPD »Danica«
 20.00 24. ples Danice; igra Alpe-Adria-sekstet
 ŽELEZNA KAPLA, v hotelu Obir – Čebelarstvo društvo
 20.00 Čebelarstvo ples s srečolovom; za ples igra ansambel »Slapovi« iz Slovenije

NEDELJA, 11. 2.

- RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Rdiše«
 10.30 J. Milčinski: »Marjetica in zmaj«; gost. otroška gledališka skupina iz Šmarjete
 BOROVLJE, pri Cingelcu na Trati – SPD »Borovlje«
 15.00 Pustna prireditve za otroke in odrasle, monogroteska po Franu Milčinskem »Butalci«; izvaja Marijan Hinteregger
 ROŽEK, v gostilni Woschitz na Muti – KD »P. Markovič«
 19.30 Moliere: »Kaznovani soprog«; gost. gled. skup. iz Sel
 VOGRČE, pri Florjanu – SPD »Edinost«
 19.30 Koncert »Od Pliberka do Traberka«; nast. MoPZ »Šentanelski pavri«, ŽPZ »Karantanija« iz Prevalj, dvovok. kvintet Prevalje in MoPZ »Gozdar« iz Črne.

PONEDELJEK, 12. 2.

- CELOVEC, v Pastoralnem centru – Združenji staršev Mohorjeve lj. šole in vrtca »Naš otrok«
 Uvajanje v kineziologijo (informacijski večer); gibanje – vrata k učenju
 ŠENTJAKOB, v farnem domu – Regionalni center
 19.30 Cerkev in praznovanje (v nemščini); predava mag. Simon Čertov. Pogovor o različnih tokovih ezoterike.
 TINJE, v Domu
 19.30 Revma – možnosti zdravljenja; predavanje

SREDA, 14. 2.

- TINJE, v Domu
 19.30 Prihodnost Avstrije ob vznemirljivih dogodkih v cerkvi in državi; predava dr. Fritz Czoklich

ČETRTEK, 15. 2.

- CELOVEC, v Pastoralnem centru
 18.00 Maša v spomin dr. Francetu Ciganu in drugim
 CELOVEC, pri Joklnu – KD »Pri Joklnu«
 19.30 Vernisaža del arh. Janeza Oswalda »Impresije«
 TINJE, v Domu
 19.30 Literarni večer s pisateljem Franzem Innerhoferjem; moderator Janko Ferik
 BILČOVŠ, pri Miklavžu – SPD »Bilka«
 20.00 po F. Milčinskem: »Butalci«; izvaja Marijan Hinteregger

PETEK, 16. 2.

- ŠENTJANŽ, k & k center
 19.00 Predavanje z diapozitivi »Aus dem Tagebuch eines Bergsteigers«; predava Paul Skant iz Škofič

SOBOTA, 17. 2.

- RADIŠE, v kulturnem domu – SPD »Radiše«
 14.00 Otroški pustni ples
 ŠENTJAKOB, v farni dvorani – SPD »Rož«
 14.30 L. Kupper: »Kapljica Mavrinka«; gostujejo Lutke KPD Šmihel; po igri pustna zabava za otroke z igro in plesom. Pridite v maskah!
 GLOBASNICA, pri Šoštarju – Slovenski atletski klub
 20.00 Ples SAK; igra Planinski sekstet (Marica in Izidor Stern), Duo Peugeot in še dve skupini

NEDELJA, 18. 2.

- ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD »Šmihel«
 14.00 Pustovanje za otroke
 ŠENTJAKOB, v farni dvorani – Društvo upokojencev
 14.00 Pustovanje

ŽELEZNA KAPLA, v farni dvorani – SPD »Zarja«
 19.00 Pustna prireditve

ČETRTEK, 22. 2.

- ŠENTJANŽ, k & k center
 19.00 Predavanje o zdravju »Rak na splošno – rak na debelem črevesu«; predava dr. Dušan Schlapper (naslednje predavanje 28. 3.)

SOBOTA, 24. 2.

- TINJE, v Domu
 19.30 Dan čebelarjev in čebelark; predavata Janez Jelenc in Marko Debevec

ČETRTEK, 29. 2.

- ŠMIHEL, v farni dvorani – KPD »Šmihel«
 19.30 Predavanje »Otroška zdravstva odgovarja: prehrana, cepljenje, infektivna obolenja, preventiva«
 CELOVEC, pri Joklnu – KD »Pri Joklnu«
 19.30 Predavanje dr. Fischer o Anni Freud (nem.)

PETEK, 1. 3.

- CELOVEC, pri Joklnu – KD »Pri Joklnu«, založba »Drava«
 19.30 Janko Messner bere iz svojih del (dvojezično)
 ŠENTJANŽ, k & k center
 19.30 Parodija starih popevk »Männer, Liebe, Leidenschaft«

PETEK, 8. 3.

- ŠENTJANŽ, k & k center – SPD »Šentjanž«
 18.30 Razstava »Zlato, srebro, modro, črno«; slike Gustava Kerscheja

ZVEZA SLOVENSKIH ŽENA

prireja 5-dnevno potovanje v Pariz

od 18. do 22. marca 1996

s Sienčnikovim avtobusom, v ceni vključeni poldnevni penzionirani v dvoposteljni sobah in vodič.
 Doplačilo za enoposteljno sobo 1300.- šil.

Cena potovanja: 4300 šilingov.

Vsi, tudi moški, prirčno vabljeni!

Prijave sprejema Milka Kokot, tel. 0463/ 51 43 00-40

Slovenski vestnik čestita:

Gospo **Kati Marketz** iz Globasnice za rojstni dan; gospo **Giti Šest** s Homca pri Dobrli vasi za god; gospodu župniku **Maksu Mihorju** iz Kotmare vasi za rojstni dan; članom društva upokojencev Pliberk **Ani Leitgeb** iz Pliberka, **Norbertu Knoru** s Ponikve, **Andreju Kumerju** z Blata, **Mariji Marketz** iz Male vasi, **Jožetu Kušju** iz Šmihela in **Rozini Jop** z Letine za osebne praznike; gospo **Mici Sadvnik** za god; mali **Corrini Malle** za sedmi rojstni dan ten **Veroniki Hutter** za god, obe iz Globasnice; gospodu **Mirku Ogrisu** iz Drabunaž za rojstni dan; **Mariju Zablatniku** iz Bilčovsa za rojstni dan; iz okolice Rožeka za rojstne dneve **Leni Kajžnik**, **Blažu Sturmju**, **Francu Melcherju** in **Tevžeju Ressimannu**; gospo **Tini Ogris** iz Purgada pri Bilčovsu za rojstni dan; gospo **Anastaziji Mochar** iz Nagelč za 90. rojstni dan; gospo **Fini Močilnik** iz Šentvida za rojstni dan; gospo **Tereziji Raschun** iz Mlinč za rojstni dan; gospo **Mariji Brežjak** iz Vijasc za 70. rojstni dan; članom društva upokojencev Šentjakob **Mihu Einspielerju** iz Zgornje vesce, **Pepci** in **Franciju Ressimannovima** iz Šentjakoba, **Dori Samonik** iz Šentjakoba ter **Francu Wrolichu** z Rut za osebne praznike; go-

spe **Juli Oraže** iz Sel za 90. rojstni dan; gospo **Meti Mak** z Borovnice za rojstni dan; gospo **Veroniki Maloveršnik** iz Lobnika za 50. rojstni dan; **Mariji** in **Tomiju Oraže** z Borovnice za god in rojstni dan; gospodu **Zdravku Smrtniku** iz Dvora pri Šmihelu za osebni praznik; gospo **Tončki Sadovnik** iz Šentlipša za osebni praznik; gospo **Rozaliji Wucherer** iz Bač za 65. rojstni dan; **Ingrid** in **Francu Rassinger** iz Šentpetra za osebna praznika; **Nadji Fugger** iz Šentpetra; gospodu **Franciju Stossierju** z Brd pri Kotmari vasi za 60. rojstni dan; gospo **Mariji Scheinig** iz Spodnjega Dobja pri Ločah za 91. rojstni dan in god; gospo **Mariji Končič** iz Vogrč za 70. rojstni dan; gospo **Mariji Tolmajer** s Spodnjih Rut na Radišah za 85. rojstni dan; gospo **Mariji Müller** s Kota pri Miklavčevem za god; gospodu **Hanziju Podrečniku** iz Dobrle vasi za rojstni dan; gospodu **Blažu Singerju** iz Celovca za dvojni praznik; gospo **Ursuli Ferra** iz Belovč za osebni praznik; gospodu **Mirku Spruku** iz Bele za 70. rojstni dan; gospo **Urši Dovjak** iz Kota/Sele za rojstni dan; gospo **Ančki Schuschu** iz Hodiš za 85. rojstni dan – voščilo se pridružuje tudi Zveza slovenskih žena!

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 8. 2.

- 18.10 Rož – Podjuna – Zilja.

Petek, 9. 2.

- 18.10 Kulturna obzorja.

Sobota, 10. 2.

- 18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

Nedelja, 11. 2.

- 6.30 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (Dorica Lepuschitz).
 18.10 Dogodki in odmevi.

Ponedeljek, 12. 2.

- 18.10 EU in pospeševanje regij ob primeru kmetijstva na južnem Koroškem.

Torek, 13. 2.

- 18.10 Partnerski magazin.

Sreda, 14. 2.

- 18.10 Glasbena sredo.
 21.04 Primorski obzornik.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 11. 2.

- 13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 12. 2.

- 16.20 TV SLO 1

- Avstrijski embargo na izvoz orožja v Slovenijo še velja: lovcem greni življenje, obrtnikom pa niža promet.
- Samozavestnejši nastop in postopoma izpopolnjeno znanje slovenskega jezika – konkretna sadova gledališke in lutkovne delavnice v Fiesi.
- Slovenski kulturni praznik: slavnostni prireditvi v Celovcu in Železni Kapli.
- Koroška v sliki: dve novi knjigi – dva različna prikaza.
- Ob 40-letnici njegove smrti: Fran Eller, pozabljeni pesnik z Zile.

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser StraBe 16
 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
 tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
 faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
 Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
 9020 Celovec/Klagenfurt
 tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
 Drava, Tarviser StraBe 16
 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
 tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

PRIZNANJE ZGODOVINOPISCU

Videčniku šaleška pivska čaša

Slavljenec Aleksander Videčnik in mag. Jože Hudales

Šaleško muzejsko in zgodovinsko društvo Velenje, ki je bilo ustanovljeno pred letom dni, je svojemu uglednemu članu Aleksandru Videčniku iz Mozirja ob njegovi 75-letnici pripravilo na velenjskem gradu srečanje, katerega se je udeležilo veliko članov društva, ki ga vodi dr. Milan Ževart.

Kot se za srečanje spodobi, je za uvod najprej zapel Vokalni kvartet Mavrica iz Velenja.

O slavljenecu je spregovoril dr. Milan Ževart. Spregovoril je tudi slavljenec Aleksander Videčnik o svojem raziskovalnem in ustvarjalnem delu na področju zgodovinopisja, etnologije ter ohranjanja naše kulturne dediščine v Zgornjesavinjski dolini in širše. Sedaj je na vidiku že nova knjiga, v kateri Videčnik opisuje življenje cigana in njegove življenjske spremljevalke Urške ter njenih otrok. Moremo

pa reči, da je v pripravi še nekaj knjižnih del, ki bodo kmalu našle pot v tiskarno.

Ob tem dogodku je vodja Muzeja Velenje mag. Jože Hudales Videčniku izročil kopijo šaleške pivske čaše iz 15. stoletja, ki je bila najdena v letu 1992/93 ob renoviranju šaleškega gradu, hrani pa jo velenjski muzej.

Lojze Ojsteršek

STUDIOBÜHNE

BELJAK

Je ljubezen greh?

Izvrsten kabaret, travestija in parodija starih in novih popevk o večnih temah pod geslom »moški - ljubezen - strast« je do petka tega tedna ob 20. uri na sporedu v študijskem gledališču v Beljaku.

Katrin Weber in Thomas Pohl ter David Wagner na klavirju obvladajo vse registre male umetnosti - prikažejo glasbeno gledališče in travestijo v najboljšem pomenu besede. Thomas Pohl iz Münchena pa je živeča legenda travestije. Marsikateri gledalec se je počutil prizadetega, ko se je Pohl nenadoma podal med publiko... Katrin Weber pa je enkratno parodirala naslove od Zarah Leander do Petra Alexandra in šansone Ericha Kästnerja. Vsekakor odlična predstava kjer oba umetnika prikažeta besedno šaljivost, travestijo in kabaret od najboljše sorte.

Skupina bo nastopila 1. marca ob 19.30 tudi v k & k centru v Šentjanžu. Ne zamudite!

m. š.

ŠAHOVSKA VEST

Nova Elo-lista

Cuderman (SŠZ) in Jokovič (»Obir«) še naprej na prvi deski

Pri SŠZ sta v preteklem polletju najbolj napredovala Ivan Lukan (+67) in Boris Živkovič (+55), pri SŠK »Obir« pa Manfred Topar (+32) in Wolfgang Moser (+17). Senzacionalen povzdvig pa je uspel nekdanjemu mladinskemu igralcu SŠZ Marku Gallobu (ASKÖ Bektanj): svoj rating si je izboljšal kar za 253 točk!

Lestvica igralcev SŠZ/Carimpex-Posojilnica (v oklepaju razlika od zadnjega ratinga): 1. dr. Vinko Cuderman - 2250

ZVEZNA GIMNAZIJA

IN ZVEZNA REALNA GIMNAZIJA ZA SLOVENCE

VPISOVANJE

v 1. razred in višje razrede od ponedeljka, 19. 2., do četrta, 29. 2. 1996 v uradnih urah od 7.30 do 12.00 in od 13.00 do 16.00 (ob petkih samo dopoldne).

Predložiti je treba spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva (lahko tudi očeta ali matere).

V okviru šolske avtonomije bo vpeljan letos glasbeni razred (3 ure namesto 2 uri glasbene vzgoje). Šola priporoča tudi učenje instrumenta. Pričakujemo tudi obisk zborovskega petja (2 uri tedensko).

Prijave za sprejem lahko oddate osebno ali pa pošljete prijavnico z dokumenti na naslov:

Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Pl. 1, 9020 Klagenfurt/Celovec.

SREČANJE MLADINSKIH

GLEDALIŠKIH IN LUTKOVNIH SKUPIN

ČETRTEK, 8. 2.

10.30 Tankred Dorst: (predpremiere) »Evgen«; nast. lutkovna skupina »Mi smo mi« iz Celovca

19.00 Premiera »Evgen«
Kraj: Klagenfurter Ensemble, Südbahngürtel 24

PETEK, 9. 2.

8.30 P. Militarov: »Jurka«; nastopa otroška gledališka skupina SPD »Srce« iz Dobrole vasi
Kraj: Modestov dom

10.00 J. Milčinski: »Marjetica in zmaj«; nastopa otroška gledališka skupina iz Šmarjete v Rožu
Kraj: Tischlerjeva dvorana

10.30 B. Minoli: »Vilincik z lune«; nastopa gledališka skupina SPD »Gorjanci« iz Kotmare vasi
Kraj: Modestov dom

11.30 »Mala čarovnica ni mogla biti zlobna«; nastopa otroška gledališka skupina KPD iz Žvabeka
Kraj: Tischlerjeva dvorana

15.00 D. Dobričan: »Že, že, kaj pa poklic?«; nastopa mladinska skupina KPD »Planina« iz Sel
Kraj: Modestov dom

19.30 Moliere: »Kaznovani soprog«; nastopa gledališka skupina KPD »Planina« iz Sel
Kraj: Mladinski dom

SOBOTA, 10. 2.

8.30 in ob 11.00 »Je zemlja naša last?« - »Šel je popotnik skozi atomski vek«
Kraj: Modestov dom

10.00 D. Radovič: »Kapitan Pipifox«; nastopa mladinska gledališka skupina SPD »Radiše«
Kraj: Mladinski dom

21 KRIŽANKA Sonja Wakounig

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12					
13				14					
15				16				17	
			18						
		19					20		
21	22					23		24	
	25			26			27		
28				29					

VODORAVNO: 1. bajeslovni kralj, ki spi pod Peco 11. žila odvodnica 12. pripadniki starogrške filozofske šole (po mestu Elea) 13. sodobni koroški pesnik, rojen na Kostanjah (Kamen molka) 15. franc. »kralj« 16. domišljavec, gizdalin 17. okrajšava za »mnogo« 18. trava druge košnje 19. polžasto zavita črta 21. zgornja okončina 23. les za kurjavo 25. kaznivo dejanje, prestop 27. vzdevek ameriških vojakov 28. zmaga v šahu 29. protestantski duhovnik

NAVPIČNO: 1. zaliv med Istro in hrv. Primorjem 2. mesto v ZDA, znano po igralnicah 3. gorovje v južni Ameriki 4. duša umrlega pri Rimljanih 5. voda, ki ločuje dve pokrajini ali državi (dve besedi) 6. zidna vdolbina za posteljo 7. tuje moško ime 8. tibetansko govedo 9. najmanjši delec elementa 10. shramba za žito 14. Estonci 16.

poldrag kamen 19. avtor Miklova Zale (Jakob) 20. ladja Argonavtov 22. pesem hvalnica 24. izvir 26. Ivan Prijatelj

Rešitev št. 20

Vodoravno: 1. MAJA HADDERLAP, 11. IVER, 12. JANUAR, 13. HAZARD, 15. EMPIR, 17. ANALI, 18. AR, 19. AKU, 20. AT, 21. VERGIL, 24. NUK, 26. IZTIRJEN, 25. DRAPER, 29. JOAN, 30. RAB, 31. RAVAN, 33. NA, 35. IKA, 37. IRAN, 39. ARNO, 41. GARJE, 43. ŠPARTANKA, 44. VI.

Navpično: 1. MIHA ANDREAŠ, 2. AVANTURA, 3. JEZA, 4. ARAL, 5. AJD, 6. DA, 7. ENERGIJA, 8. RUM, 9. LAPALJA, 10. ARIK, 14. RIVIERA, 16. RUIN, 18. ART, 22. EZRA, 23. IRONJA, 25. KABINA, 27. ENNA, 32. VRAN, 34. ANTI, 36. KOR, 38. RE, 40. AP, 41. GA, 42. RK.

(0), 2. Silvo Kovač - 2176 (-19), 3. Franc Kuncič - 2033 (-3), 4. Arnold Hattenberger - 2025 (-2), 5. Boris Mitrovič - 2000 (nov), 6. Gorazd Živkovič - 1864 (-8), 7. dr. Jozi Amrusch - 1790 (-10), 8. Dunja Lukan - 1786 (-30), 9. Franc Rulitz - 1762 (-10), 10. Franc Kolter - 1757 (0), 11. Herbert Reichmann - 1728 (+18), 13. Aleksander Lukan - 1716 (-15), 14. Ivko Ferm - 1648 (+3), 15. Robert Hedenik - 1596 (+16), 16. dr. Hanzi Gasser - 1586 (-14), 17. Ivan Lukan - 1586 (+67), 18. Štefan Amrusch - 1470 (0), 19. Borut Živkovič - 1413 (+55), 20. Antonija Einspieler - 1304 (+34).
Lestvica najboljših šahistov SŠK »Obir«:

1. Dušan Jokovič - 2145 (-2), 2. Hans-Christian Wolte - 1925 (-14), 3. Harald Wolte - 1869 (+10), 4. Johann Wolte - 1841 (-2), 5. Adem Ramaš - 1837 (0), 6. Wolfgang Moser - 1772 (+17), 7. Andreas Karner - 1691 (-7), 8. Josef Hanschou - 1665 (-42), 9. Johann Stossier - 1622 (+6), 10. Manfred Topar - 1610 (+32), 11. Mirko Pasterk - 1417 (-10), 12. Andreas Ojster - 1310 (-40), 13. Thomas Soukup - 1285 (-22).

In še rating slovenskih igralcev v drugih koroških moštvi: Jurij Deisinger - 2059 (-25), Pepi Gallob - 1981 (-17), Seppi Gallob - 1911 (+10), Marko Gallob - 1911 (+253!), Boris Gallob - 1834 (+102!), Alojz Gallob 1804 (-41).

KOŠARKA

Teden košarkarskih zmag

Najmlajši košarkarji SAK po prvi zmagi

V prejšnjem tednu so vse tri ekipe SAK doživele zmagoslavje na igrišču v Mladinskem domu.

SAK (juniorji) – WSG Radenthein 115 : 28

V torek se je juniorska ekipa pomerila z moštvom WSG Radenthein. V prvi polovici prvenstvenega tekmovanja so se naši igralci iz Radentheina vrnili poraženi, sedaj pa je prišel čas za povratno tekmo in za povračilo.

Tekma se je začela z minuto molka v spomin na preminule-

ga Simona Weina. Naši igralci so se odločili, da v njegov spomin premagajo trde tekmece. Z zbrano in dobro igro so do takrat drugouvrščeno ekipo premagali več kot preprečljivo.

SAK (šolarji) – ALF Trg 51 : 41

V sredo se je ekipa šolarjev srečala z ekipo Trga. Naši mladi košarkarji so bili še brez zmage v koroški šolarski ligi. Tokrat je prvič v dresu SAK zaigral **Klemen Karisch**, ki je bil najboljši igralec na igrišču. Od začetka do konca je odlično

vodil peterko SAK in jo pripeljal do prve, tako zaželene zmage.

SAK (mladinci) – BBC Wolfsberg 91 : 51

V četrtek so se sedanji koroški prvaki, mladinci SAK, pomerili z BBC iz Wolfsberga. Takoj v začetku so naši igralci visoko povedli in vodili do konca tekme. V zadnji minuti prvega polčasa se je nesrečni Tomaž Jager ponovno poškodoval in v drugem polčasu ni mogel več na parket.

Peter S.

NOGOMET

Brez senzacionalnih prestopov

Slovenski atletski klub bo v drugi del prvenstva vstopil brez večjih okrepitev. Moštvo sta se pridružila mladi Günther Hober in Erwin Galo, ki je že pred leti igral za SAK.

Tonči Blajs operiran

V pripravljani tekmi proti Pliberku si je Tonči Blajs nesrečno poškodoval koleno in zato moral v bolnišnico, kjer je bil operiran. Kako dolgo bo trajalo zdravljenje meniskusa, še ni mogoče reči, vsekakor bo zelo manjkalo moštvo v začetni fazi.

Tudi Marjan Smid se je lažje

poškodoval, kar je za moštvo, ki je številčno tako že šibko, zelo boleče.

Pripravljalne tekme

Pripravljalne tekme so žal do slej potekale na slabih, ledenih igriščih in nekoliko nezadovoljivo. Igralci SAK niso mogli prepričati in so proti Trgu tesno zmagali z 1 : 0 (gol je dal Erwin Galo), proti Pliberku pa so dosegli le neodločen rezultat 1 : 1. Za edini gol je poskrbel W. Eberhard.

Trener Kirisits upa, da bodo na pripravah v Turčiji od 18. do

25. februarja boljši pogoji in da se vrsta poškodovanih igralcev ne bo povečala ter na skorajšnje okrevanje že poškodovanih.

PLES SAK

v soboto,
17. februarja,
ob 20. uri
v Globasnici pri Šoštarju

**IGRAJO: Planinski sekstet,
Duo Peugeot in še dve
skupini
Vsi prisrčno vabljeni!**

SMUČANJE

Daniel Užnik spet uspešen

Pretekli teden so bile v St. Antonu na Tirolskem tri tekme za avstrijski mladinski pokal. V četrtek so morali tekmovalci že zelo zgodaj na start. Športniki so si morali ogledati progno za jutranjih urah, bila je še tema. Zaradi slabih pogojev je več kot polovica tekmovalcev izpadla. Tudi Daniel Užnik je izpadel in ostal brez uvrstitve.

V petek je bil na vrsti vesljalom, vozila pa sta tudi znana reprezentanta Gstrein in Thöni. Zasedba je bila zelo močna.

V prvem teku je Daniel vozil z visoko startno številko in dosegel najboljši čas. V drugem teku pa je storil nekaj napak in postal drugi. V skupnem seštevku pa je dosegel odlično drugo mesto. Na sobotnem slalomu se je uvrstil na tretje mesto.

V soboto in nedeljo pa je bila v Lengriesu na Bavarskem mednarodna FIS tekma za juniorje. Na obeh tekmah je Daniel v svoji starostni skupini mladina II vozil najboljši čas in zasedel prvi mesti. V skupnem

seštevku pa je samo za nekaj stotink za prvim osvojil odlični drugi mesti.

BILČOVSKI
Smučarski dan
ljudske šole

Preteklo soboto so se na Ogijevem vrhu v Bilčovsu pomerili najmlajši v smučanju. Tekmovanj se je udeležilo nad 70 otrok v šestih skupinah. Zmagali so: pri najmlajših (dekleta) Andreja Partl, pri fantih Jakob Jesenko; v skupini otroci I Corina Stromberger in Patric Quantschnig in v skupini otroci II Eva Maria Linder (dekleta) in Michael Sablatnik (fantje). Michael je bil tudi najhitrejši in najboljši dneva.

ODBOJKA

Dobljeni številka I na Koroškem

V tekmi proti koroškemu so tekmeču Hypo Celovec so Dobljani ponovno pokazali svojo moč in Celovčane jasno premagali s 3:0.

Po začetni nervozi so se Dobljani kmalu ujeli in potrdili, da so najboljša ekipa na Koroškem.

Glavna junaka tekme sta bila Bojan Mlakar in novi legionar Adam Adzović. Celovčani so delovali tudi zelo nervozno, saj so v vseh treh nizih najprej povedli, vendar zapravili to prednost in tako gladko

podlegli mladi ekipi iz Doba. S to zmago so storili korak proti še skriteму cilju, 2. mestu v ligi, kar bi jim omogočilo udeležbo v evropskem pokalnem tekmovanju.

Uspeh tudi v pokalnem tekmovanju

V 4. kolu pokalnega tekmovanja je Dobljanom uspelo gladko premagati moštvo iz Innsbrucka s 3 : 0. Vsekakor zelo uspešen konec tedna za odbojkarje iz Doba.

Tekmovanje v šolski ligi

Odbojkarice slovenske gimnazije z M. Trampusch in mag. T. Kavčič

Tudi letos gimnazijke iz nižjih razredov tekmujejo v šolski ligi. Tekmovalke so bile do zdaj zelo uspešne in zmagale vse tekme. Pred štirinajstimi dnevi so igrale proti moštvo iz Beljaka. Tekma je bila zelo pomembna, kajti če bi gimnazijke izgubile, bi to zanje pomenilo konec tekmovanja za letos. Tekmo so pričele zelo nervozno in prvi set tesno izgubile. Trenerka ekipe mag. Tanja Kavčič je igralkam verjetno po prvem setu dala pravi nasvet, saj so v drugem setu glazko zmagale. Tudi naslednja dva seta so odločile zase in pri posameznih akcijah se je pokazal že pravi talent nekaterih igralk.

Preteklo sredo pa so igrale proti moštvo iz Celovca

(BG1) in iz Metnitza. Proti Metnitzu so igralke slovenske gimnazije prvi set gladko dobile, v drugem pa so imele težave in nasprotnice so vodile že s 14:11. Vendar so si gimnazijke servis spet pridobile in ga še zmagale s 16:14.

Odbojkarice BG 1 so bile že v prvem krogu nasprotnice gimnazijk, zato so jih zelo dobro poznale in vedele, da so lahko precej nevarne. Kljub temu pa je bil končni izid tekme 2 : 0 za slovensko gimnazijo.

Upamo, da bodo odbojkarice tudi letos uspešne in dosegle cilj katerega so si zastavile, namreč uvrstitev med prvih šest. Ta čas pa v šolski ligi tekmuje še enajst moštev (od približno tridesetih).

M. T.

ŠAHOVSKA VEST

Zmaga in neodločeno

V drugem kolu končnice tekmovanja za koroško šahovsko prvenstvo v 1. razredu-vzhod sta obe slovenski ekipi nadaljevali z uspešnimi nastopi. Moštvo SŠK »Obir« Železna Kapla I je z visoko zmago 6,5:1,5 proti ekipi Raiffeisen iz Celovca z 12,5 točke prevzelo celo vodstvo na lestvici, šahisti Slovenske športne zveze/Carimpex I pa so dosegli neodločen rezultat 4:4 proti

Možberku in z enajstimi točkami zasedajo odlično drugo mesto.

Pri SŠZ/Carimpex je mladinska državna prvakinja Dunja Lukan nasprotnika matirala v šestih potezah!

Drugo moštvo SŠZ/Posojilnica Celovec je nastopilo na Bistrici v Dravski dolini in doseglo neodločen rezultat 2,5:2,5.

I. L.